

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:116

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:116 Arbetet mot korruption

av Märta Stenevi (MP)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 7 februari 2023.

Stockholm den 16 januari 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enlig uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:126

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:126 Jämlikhetsdata och bekämpning av hatbrott

av Annika Hirvonen (MP)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 7 februari 2023.

Stockholm den 16 januari 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enlig uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:137 Hemliga tvångsmedel och integritet
av Gudrun Nordborg (V)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 7 februari 2023.

Stockholm den 16 januari 2023

Justitiedepartementet

Gunnar Strömmer (M)

Enlig uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2022/23:41 till skatteutskottet

2022/23:42 till socialutskottet

2022/23:43 till justitieutskottet

2022/23:48 till konstitutionsutskottet

Skrivelser

2022/23:37 till försvarsutskottet

2022/23:44 till utbildningsutskottet

Svar på
interpellationer

§ 3 Svar på interpellation 2022/23:40 om diskriminering i skolvalet

Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Riksdagsledamoten Linus Sköld har frågat mig vad jag avser att göra för att komma till rätta med socioekonomisk och etnisk diskriminering i skolvalet. Linus Sköld har också frågat mig när vi kan förvänta oss ett förslag om ett gemensamt skolval i Sverige.

Jag vill inleda med att säga att det naturligtvis är helt oacceptabelt om det förekommer diskriminering i samband med mottagande och urval vid vissa fristående skolor. Alla barn ska, precis som Linus Sköld själv lyfter fram, ges en rättvis chans att välja skola. Enligt skollagen ska fristående förskoleklasser och grundskolor som huvudregel vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i den skolformen. De begränsningar av mottagandet som är tillåtna framgår av skollagen, och det får inte förekomma några andra begränsningar utöver dessa. Detta så kallade öppenhetskrav är en av grundbultarna i systemet med ett fritt skolval, och det är viktigt att det genomsyrar såväl skolans rutiner som informationen till vårdnadshavare.

Syftet med det fria skolvalet och mångfalden av skolor är att alla familjer, oavsett ekonomiska eller sociala förhållanden, ska kunna välja skola utifrån vad som passar dem bäst. Av det så kallade Tidöavtalet framgår att vi vill utveckla rätten att välja skola och tillvarata mångfalden av utförare och samtidigt kraftigt minska utrymmet för aktörer med kvalitetsbrister.

En förutsättning för ett väl fungerande skolvalssystem med hög legitimitet är att det är rättssäkert och förutsägbart. Regeringen avser därför att införa ett tydligt regelverk som baseras på ett gemensamt och obligatoriskt skolval, understött av bättre information till föräldrar och elever om vilka valmöjligheter som finns. Arbetet med att föra frågan framåt pågår inom Regeringskansliet.

Ett obligatoriskt och gemensamt skolval där fler vårdnadshavare gör aktiva val utifrån tydlig information och där urval sker utifrån förutsägbara kriterier menar jag är det bästa sättet att åstadkomma ett mer rättvist och väl fungerande skolval som är fritt från diskriminering.

Anf. 2 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Tack, Lotta Edholm, för möjligheten att äntligen få debattera den här frågan i riksdagens kammare! Vilken härlig start på det här halvåret i riksdagen.

Historien om det svenska skolvalssystemet är en rysare för den som orkar ta in hela vidden. Då blir det uppenbart hur hela systemet är riggat för att missgynna samhällets resurssvagaste grupper och för att segregera elevunderlaget så att elever från resursstarka hem hamnar på vissa skolor och elever från resurssvaga hem hamnar på andra. Därför behövs ett gemensamt skolval där alla huvudmän och alla elever ingår, där valperioder införs och som administreras av det offentliga och inte av varje skolhuvudman.

Forskare vid Uppsala universitet har så sent som i våras belagt att det förekommer diskriminering i skolvalet så som det nu är organiserat. Materialet består av tusentals mejlsvar som kommit sig av att fingerade föräldrar har gjort förfrågningar om skolplats till enskilda skolenheter.

Av mejlen som skickades framgick de frågandes namn och yrke. På så vis har forskarna kunnat konstatera att undersköterskan får ett mindre välkomnande och mer avvisande svar än tandläkaren. Den med ett svensk klingande efternamn får ett bättre bemötande och mer information än den med ett arabisk klingande efternamn.

Föräldrar med socioekonomiskt svagare ställning, det vill säga kort utbildning eller utländsk klingande efternamn, kan alltså vänta sig ett kyligare bemötande och ha svårare att få plats än de med svensk klingande efternamn och en längre utbildningsbakgrund.

Samtidigt har Skolinspektionen granskat hur de fristående skolorna sköter sin egen antagning. I våras granskades 30 skolor, och 24 av dem fick kritik. Kritiken bestod i att de samlar in uppgifter vid ansökningstillfället som inte får användas för att göra urvalet. Det gäller till exempel elevens etnicitet eller stödbehov. Andra kritikpunkter var att det inte var transparent vilka urvalsgrunder som hade använts. Familjer som ansökt vet till exempel inte varför de fick plats eller inte.

I juni 2020 rapporterade Aftonbladet om rektorer som blir uppringda av skolor som deras befintliga elever har sökt sig till för skolbyte för att ta

referens på eleverna som sökt om att byta skola innan beslut om antagning sker.

Det betyder alltså att rektorer får lämna referens på lågstadiebarn i det skolvalssystem som vi nu har. Frågor kunde handla om sociala problem, dyslexi eller andra diagnoser. Det kan alltså få prestigeskolor att välja bort barn som har den typen av svårigheter.

Redan 2013 avslöjade *Uppdrag granskning* att en studiemotiverad tolvårig flicka med bra betyg är betydligt mer välkommen i många friskolor än en tolvårig pojke med dåliga betyg. *Uppdrag granskning* frågade 50 friskolor varav 27 hade plats för flickan medan bara hälften av de 27 hade plats för pojken vid samma tidpunkt. Jag är på rak svenska förbannad, sa Edholms partikamrat Björklund då i medierna. Nu tio år senare har Lotta Edholm faktiskt möjlighet att göra någonting åt detta.

Det är liksom inbyggt i systemet. Den som driver skola kan förväntas ha högre kostnader än i genomsnitt för elever där det finns svagare uppbackning från hemmet och för elever med annat modersmål än svenska eller som har olika former av stödbehov. Därför har särskilt skolor med ägare som kräver lönsamhet starka incitament att vilja selektera ett elevunderlag med goda förutsättningar att klara skolan.

Systemet missgynnar på det här sättet samhällets resurssvagaste grupper, som barn till föräldrar med kort utbildning, och barn med annan språkbakgrund än svensk diskrimineras systematiskt. Det duger inte. Huvudmännen klarar inte av att sköta sin egen antagning. Frågan var: När kan vi förvänta oss ett förslag om ett gemensamt skolval?

Anf. 3 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Den bild som Linus Sköld ger av hur skolvalet ibland fungerar i Sveriges skolor är extremt frustrerande och upprörande. Det är också därför som uppdraget nu finns att få till stånd ett gemensamt skolvalssystem som ligger på en offentlig aktör. Det innebär i praktiken antingen på enskilda kommuner eller på staten. Det är inte bestämt än vilken som är den mest lämpliga aktören för att göra detta, men det behövs. Det behövs självklart också förutsägbara och tydliga kriterier i ett sådant system.

Skolverket har nu ett uppdrag att lägga fram ett förslag, och de jobbar med frågan just nu. När de sedan har kommit med sitt förslag får vi naturligtvis diskutera det igen. Men jag vågar inte säga exakt när detta kan ske. Det är lite för tidigt.

Anf. 4 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag tror att vi i den här debatten också ska prata en stund om kriterierna. Det är värt att ta på allvar. Det hänger liksom ihop med detta.

Först och främst: Skolvalet är här för att stanna. Familjers önskemål om plats ska fortsatt ges helt avgörande betydelse för var barnen hamnar i skolan. Det är alla överens om. Men skolvalet behöver förändras för att bli mer rättvist. Den ena förändringen är det gemensamma skolvalet, och den andra ska vi prata mer om nu. Den handlar om kriterier.

Det så kallade fria skolvalet är nämligen inte fritt i den meningen att alla elever har rätt till den skolplacering som de själva har valt. När det finns fler sökande till en skola än det finns platser på skolan måste man göra ett urval, och det som skiljer mitt parti från de högerkonservativa i

den här frågan är synen på vilka grunder som ska användas för att göra detta urval. Att använda kötid som urvalsgrund är segregande. Den som har bäst koll på systemet ställer sina barn i kö först. Det ger en socioekonomisk skiktning av elevunderlaget i populära fristående skolor. Därför har vi föreslagit att man förbjuder kötid som urvalsgrund.

Tidöavtalet däremot, som Lotta Edholm har ingått med sverigedemokrater, moderater och kristdemokrater, säger att kötiden ska finnas kvar men kortas. Tidöavtalet pekar ut två reformer gällande skolvalet. Den ena är att införa obligatoriskt och gemensamt skolval. Den andra är att behålla kötid som urvalsgrund men korta den.

Ministern hade tillfälle både i interpellationssvaret och i sitt svar på en skriftlig fråga som jag lämnade in under juluppehållet – eftersom den här debatten drog ut ganska långt på tiden – att förklara hur bevarad men kortad kötid skulle leda till ökad rättvisa i skolvalet.

Ministern har glatt förklarat hur ett gemensamt skolval skulle leda till ökad rättvisa i skolvalet men kategoriskt undvikit att prata om hur kötid som urvalsgrund ska stödja rättvisan. Och det är inte så konstigt. Lotta Edholms partiledare Johan Pehrson vecklade ju in sig i resonemangen om kötid i SVT:s partiledarutfrågning just före valet – så till den grad att det nästan lät som om Liberalerna ville samma sak som vi socialdemokrater, nämligen att förbjuda kötid och använda randomiserat urval för att ge alla sökande lika möjlighet att komma in på en skola.

Bara veckor dessförinnan hade Liberalerna presenterat sitt valmanifest, som slog fast ett nej till lottning. Och nu har de i Tidöavtalet tillsammans med sverigedemokrater och moderater landat i en konsertbiljettsmodell, där den som har snabbast internet eller den som inte jobbar på natten när ansökningsöppningen öppnar kommer att bli den som kan komma först i kön. Detta kommer fortfarande att gynna familjer med stark socioekonomisk ställning som har koll på systemet.

SJ prövade förresten den här modellen med tågbiljetterna över jul och nyår. Fråga SJ om de tycker att det funkade bra! Fråga deras resenärer om de tyckte att biljettförsäljningen blev rättvis! Systemet kraschade, och SJ tvingades att ersätta en massa resenärer för att de hade fått betala överpris som en följd av kraschen.

Herr talman! Det enda rimliga är att avskaffa kötid som urvalsgrund. Men de som vill skydda de fristående skolornas möjlighet att gå med överskott drar givetvis en lans för skolköerna, för det finns stora pengar att tjäna på att segregera elevunderlaget så att man kan få högpresterande elever som man kan undervisa till en lägre kostnad.

Vad tycker ministern om det här? Är det rättvist att den som sitter på den bästa internetuppkopplingen har störst chans att komma in på populära skolor? Är kötid som urvalsgrund en del av ett rättvist skolval enligt ministerns mening?

Anf. 5 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Skolvalet är här för att stanna, säger Linus Sköld. Jag blir verkligen glad över det beskedet, för det har tidigare inte varit självklart.

Det man då måste göra är att hitta ett skolvalssystem som är gemensamt, där man har gemensamma regler och där skolor inte kan ha egna regelverk. Det är väldigt viktigt, inte minst för att hela systemet är skattefinansierat. Sedan kan man ha lite olika åsikter om vad som ska ingå.

Man kan till exempel tänka sig att närhetsprincipen skulle gälla också för fristående skolor; det skulle kunna vara ett alternativ till den lottning som Linus Sköld förespråkar. Jag tror dock att det vore ett stort problem att göra på det sättet, för då slår boendesegregationen igenom ännu mer än vad den gör i dag på det sätt som sker i kommunala skolor, där närhetsprincipen gäller.

Jag tror att det viktigaste är att man kortar kötiden. Det är inte rimligt att ett barn som är fött på hösten hamnar efter ett barn som är fött tidigt på året, som det blir när man går enbart på födelsedatum. Man måste korta ned tiden, också för att människor som flyttar ska ha en större möjlighet.

Jag är skeptisk till lottning eftersom jag tror att också det ger den här typen av problem när det gäller ett systems legitimitet. Om Olles föräldrar har satt skola A som första alternativ medan Pelles föräldrar har satt skola A som alternativ nummer tio och Pelle kommer in enbart på grund av lottning kommer det såklart också att leda till legitimitetsproblem.

Vi måste verkligen undersöka i botten vilka möjligheter som finns och vilket system som är det bästa. Men jag tror inte att lottning har större legitimitet bland föräldrar än vad kötid har.

Låt oss diskutera detta när Skolverket kommer med sina förslag om hur man ska utforma ett sådant här system på ett rättvist och bra sätt. Men jag förespråkar inte lottning som intagningssystem till svenska skolor.

Anf. 6 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Den som vill ha ett rättvist skolvalssystem kan inte använda kötid som urvalsgrund. Lottning förespråkas inte av Lotta Edholm, och hon menar att det skulle orsaka legitimitetsproblem om man har ansökt i olika rangordning och kommer in genom lottning.

Jag tänker att det är en sak som skulle lösa sig av att vi gör valet samordnat. Om vi anordnar gemensamt skolval skulle man inte behöva gå till tio olika huvudmän och ange någon som första prioritet i antagningsordningen. Då får vi i stället ordna det som vi gjort för högskolan: Om man kommer in på en skola som man har prioriterat högre än en annan stryks man som sökande på de understående. Det skulle inte vara svårt. Det där skulle faktiskt inte skapa några legitimitetsproblem.

Det Lotta Edholm egentligen säger är att hon inte tycker att alla barn som har ansökt om plats på en skola ska ha samma chans att komma in på den. Det är det som blir konsekvenserna av konsertbiljettmodellen med kötid. Konsekvenserna är att de som har stora resurser och som vet hur systemet fungerar kommer att ha en bättre chans att komma in på populära skolor. Det är konsekvensen av kötid som urvalsgrund.

Då återstår frågan om Lotta Edholm tycker att det ska vara så att barn till resursstarka ska gå på vissa skolor och barn till resurssvaga ska gå på andra skolor. Det är värt att fråga.

Jag tycker att frågan om offentligt administrerat skolval förtjänar att upprepas. Förslaget om ett gemensamt skolval är utrett och remitterat. Det ligger färdigt på ministrerns bord. Vad väntar hon på?

Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr talman! Det förslaget föll i riksdagen, just för att det hade så stora problem. Tunga remissinstanser sa nej till förslaget, som innehöll idén om att huvudmännen ska verka för en allsidig social sammansättning av

elever. Det är klart att detta är ett otroligt brett uppdrag, och om man ska ha det på det sättet måste det definieras mycket tydligare än så här.

Jag tror att lottning inte upplevs som ett särskilt rättvist system. Jag tror inte att lotteriverksamhet i allmänhet upplevs som särskilt rättvist.

Sedan måste man också komma ihåg att de flesta elever, oavsett om de väljer kommunala eller fristående skolor, kommer in på sitt förstahandsalternativ i det här systemet.

Detta bör egentligen vara det första vi funderar på: Hur kan vi se till att skolor, oavsett om de är kommunala eller fristående, kan ha platser så att det räcker till de elever som vill gå på dessa skolor? Jag skulle säga att kösystemet är en väldigt viktig del också i detta. Ett gemensamt kösystem innebär att man lättare kan se exempelvis var och i vilka kommuner det finns behov av att bygga ut skolor och var det inte finns ett sådant behov.

Jag ser att ett gemensamt skolvalssystem kommer att få bra och viktiga konsekvenser även på andra områden än just urvalssystemet för elever och föräldrar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2022/23:79 om barnbidrag

Anf. 8 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat finansministern varför ministern i det tuffa ekonomiska läget inte väljer att prioritera en höjning av barnbidraget. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som äldre- och socialförsäkringsminister som ska svara på interpellationen.

Regeringen har tagit över ansvaret för ett land som befinner sig mitt i flera parallella kriser. En av dessa kriser är den lågkonjunktur som Sverige nu står inför, samtidigt som många människor och företag utsätts för dramatiska kostnadsökningar genom hög inflation och höga energi- och bränslepriser. Inte minst barnfamiljer drabbas hårt av den ekonomiska situationen.

Regeringen agerar nu genom den budget som riksdagen nyligen röstat igenom med ansvar för Sverige, ekonomin och hushållen. För att i närtid värna barnfamiljerna som redan har det svårt har vi valt att förlänga det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag till och med den 30 juni 2023. Tilläggsbidraget lämnas månadsvis med ett belopp om 25 procent av det preliminära bostadsbidraget, det vill säga som mest 1 325 kronor per månad. Snittbeloppet beräknas till cirka 700 kronor per månad under den aktuella perioden. Bostadsbidraget utgör en träffsäker förmån för att nå hushåll med svag ekonomi och för att ge ekonomiskt utsatta barnhushåll extra resurser.

Därutöver bibehålls arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet på samma högre nivå som har gällt under den pågående covid-19-pandemin, och ersättningar till garantipensionärer och studiemedel till studerande räknas upp med 8,7 procent. Från den 1 januari 2023 sänktes även skatten på drivmedel, och schablonbeloppen i reseavdraget höjdes. Planeringen är också att elstödet till hushållen kommer att börja betalas ut med start i februari 2023. Sammantaget är detta kraftfulla men välavvägda åtgärder för att stötta de svenska hushållen i en svår tid.

Skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas sedan 1991 upp med 2 procent plus inflationen varje år. Det är en god ordning att skiktgränsen automatiskt räknas upp. Annars skulle fler och fler betala statlig inkomstskatt varje år. Utan uppräknings skulle cirka 1 miljon svenskar få höjd skatt i ett redan trängt ekonomiskt läge.

Anf. 9 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Anna Tenje för svaret på interpellationen.

Jag skrev interpellationen därför att vi visste att denna vinter skulle bli väldigt tuff för väldigt många hushåll. Vi vet att veckorna efter jul och nyår är bland de jobbigaste veckorna på hela året. Nu har dessutom elräkningen dumpit ned hos väldigt många hushåll runt om i Sverige, och det har varit en chock.

Vi kan konstatera att det finns väldigt många barnfamiljer som nu pressas ekonomiskt av denna situation. Och det är ingen nyhet. Regeringen visste när man lade fram sin budget i höstas att vi med all sannolikhet skulle få höga elpriser och hög inflation. Vi har nu sett att matpriserna har dragit iväg, och vi ser att inflationen kommer att vara väldigt plågsam för många hushåll.

Då menar jag att det känns som att regeringen helt har glömt bort de många barnfamiljer som har det tufft denna vinter. Det handlar bland annat om det som nämns i interpellationssvaret, det utlovade elprisstöd som man först sa skulle komma någonstans runt den 1 november och sedan i god tid före jul. Nu är det många som väntar på detta stöd. Om inget oförutsett inträffar, som det heter från regeringens sida, ska det komma i februari. Nu fick vi dock i går höra av Försäkringskassan att ganska många kommer att få det i mars. Det skjuts hela tiden på framtiden.

Förstår inte regeringen hur verkligheten ser ut för vanligt folk som måste betala både hyran, elräkningen och maten? Inser man inte att barnfamiljerna riskerar att drabbas väldigt hårt den här tiden?

Varför ställer jag en fråga om just barnbidraget? Jo, därför att vi vet att barnbidraget har en väldigt bra fördelningspolitisk effekt. Vi vet att det fångar upp väldigt många barnfamiljer som har det tufft. Genom att höja barnbidraget, som vi hade föreslagit i budgeten, med 200 kronor i månaden under de här vintermånaderna skulle man nå vanliga barnfamiljer över hela landet men framför allt de barnfamiljer som har det extra tufft med ekonomin.

Jag har noterat att allt fler kommuner nu vittnar, herr talman, om att skolmaten går åt i större utsträckning. Man ser att barnen äter mer på fredagar och på måndagar. Det kan ju tyckas bra att de äter skolmaten, men det är också ett uttryck för att deras familjer är otroligt pressade och att barnen inte känner att de får tillräckligt mycket mat i sin egen familj. Detta tycker jag är en riktigt allvarlig fråga.

Jag förstår fortfarande inte hur regeringen kunde komma fram till att detta år välja att sänka skatten för dem som har de absolut högsta inkomsterna med 13 miljarder kronor. Det betyder att en människa som tjänar över 70 000 kronor får en skattesänkning på ungefär 1 000 kronor i månaden. Regeringen hade dock inte råd att förbättra för alla barnfamiljer med 200 kronor i månaden under de värsta månaderna den här vintern. Det är en felaktig prioritering som visar att man inte förstår hur allvarligt läget är för många familjer.

200 kronor låter kanske inte så mycket för en riksdagsledamot eller för en minister. Men för dem som har de absolut minsta marginalerna kan dessa 200 kronor i månaden vara avgörande för att barnen ska kunna äta sig mätta hela månaden.

Anf. 10 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman! Socialdemokraterna försöker här närmast vilseleda med sitt höga tonläge mot en viss prisindexering, i det här fallet brytpunkten för statlig inkomstskatt. Jag vet inte hur många inlägg jag hört i denna kammare och sett i andra sammanhang där man försöker måla upp en viss bild av höginkomsttagare, samtidigt som vi vet att Socialdemokraterna knappast själva har föreslagit att ta bort denna prisindexering. Dessutom har de själva fattat likalydande beslut under sin tid i regeringsställning.

Jag har läst ledamoten Dambergs interpellation ett par gånger för att försöka förstå vad han menar. Vad vill han uppnå, förutom en del billiga poäng? Menar ledamoten Damberg, eftersom han motsätter sig att barnbidraget inte räknas upp, att Socialdemokraterna numera också vill prisindexera barnbidraget? Det är ett bidrag som betalas ut till 1,5 miljoner vårdnadshavare, och det skulle vara en tämligen dyr reform. Då blir man såklart nyfiken på hur de har tänkt finansiera reformen och hur de motiveerar den här typen av kostnadsökningar. Jag kan nämligen inte tolka interpellationen på något annat sätt.

Herr talman! Detta ska ställas mot det som är regeringens förslag och den budget som riksdagen antog i höstas. I stället för en svepande, generell höjning av barnbidraget har man förlängt det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag. Det är ett bidrag som når dem som är mest ekonomiskt utsatta och i verkligt behov av stöd den här tiden. Det är dessutom ansvarstagande ur en ekonomisk aspekt, där vi är varsamma med skattemedel och riktar våra bidrag på ett träffsäkert sätt.

Herr talman! Statsrådet Anna Tenje har på ett förtjänstfullt sätt beskrivit de avvägningar som ligger till grund för förslagen och varför träffsäker politik är viktigt. Jag kan dock inte nog understryka vikten av stark träffsäkerhet i våra bidragssystem, särskilt i den ekonomiska tid vi är i just nu.

Jag vet vad jag väljer om man ställer de två föreslagna reformerna – ett generellt höjt barnbidrag eller en träffsäker reform som når de ekonomiskt mest utsatta – mot varandra.

Anf. 11 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag vill tacka riksdagsledamoten Caroline Högström för inlägget.

Ledamoten Mikael Damberg frågar huruvida regeringen visste eller inte visste hur tuff och svår den ekonomiska vintern skulle bli. Svaret på frågan är givetvis att vi var mycket väl medvetna om det. Just därför lade vi också fram en budget till riksdagen, som antogs i höstas, där fördelningsprofilen är sådan att grupperna med lägst inkomster gynnas allra mest.

Regeringen har nu fått svenska folkets förtroende och mandat att påbörja arbetet med att återupprätta arbetslinjen i Sverige. Det kommer vi att göra steg för steg, successivt, hela tiden. Den bästa försäkringen mot ekonomiskt utanförskap och ekonomisk kris är nämligen helt klart att ha ett jobb att gå till.

Men här och nu befinner vi oss, precis som både ledamoten Högström och interpellanten beskriver, i en situation där kostnaderna för el, drivmedel och livsmedel snabbt drar iväg. Det är många hushåll som har det oerhört tufft just nu. Då gäller det att prioritera och se till att våra gemensamma resurser riktas till de familjer som har det allra tuffast. Det är de ekonomiskt utsatta barnfamiljerna. Det är de som behöver klara sina ökade levnadsomkostnader.

Det finns inget annat förslag från Socialdemokraterna som skulle göra det bättre, enklare eller för den delen mer träffsäkert än just det förslag som regeringen lade fram i budgeten och som antogs av riksdagen. Det handlar om en förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag. Det är betydligt mer träffsäkert än den höjning på 200 kronor i tre månader som Socialdemokraterna föreslog.

Av dem som berörs tillhör nästan 80 procent den tiondel som har lägst ekonomisk standard. Sammantaget kommer 92 procent av de mest berörda att återfinnas inom den femtedel som har lägst ekonomisk standard.

Åtgärden gynnar dessutom företrädesvis ensamstående kvinnor, som utgör 58 procent av de mottagande hushåll som vårt förslag riktas direkt till. Bland de vuxna som får stödet kommer kvinnorna att i snitt få en ökning av den disponibla inkomsten med ungefär 2 800 kronor under det aktuella halvåret. Motsvarande för männen är 1 900 kronor. Detta är oerhört viktiga tillskott till de utsatta hushållen. Det är en del av alla barnhushåll, men det är de hushåll som har allra sämst förutsättningar.

Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är en intressant och belysande debatt. Den moderata ledamoten i riksdagen ställer frågan: Vad menar ni? Skulle ni vilja höja barnbidraget? Ja! Exakt det skulle behövas för att träffa de grupper som har det tufft i denna kristid. Vanliga familjer har just nu svårt att betala både elräkningen och maten.

Då kommer diskussionen om att man har en mer träffsäker åtgärd som innebär att man tillfälligt höjer bostadstillägget för barnfamiljerna. Det är jättebra. Det är en förlängning av det som vi föreslog tidigare år. Det är väl jättebra att man förlänger en socialdemokratisk reform. Men det svarar inte på varför regeringen väljer att bortse från barnfamiljerna när man har råd att satsa 13 miljarder kronor på dem i vårt land som tjänar allra mest.

Ministern talar om fördelningsprofil i budgeten. Det är ganska intressant. Det är modigt. De exempel som finns på att fördelningspolitiken i budgeten blir bra är nämligen att man behåller vår a-kassehöjning, att man genomför den garantipensionshöjning som vi drev igenom i riksdagen före valet och som Moderaterna motarbetade samt att man satsar på de barnfamiljer som har det absolut sämst. Det är det som räddar fördelningspolitiken i budgeten.

Men den fördelningsanalys som regeringen har presenterat omfattar inte den stora skattesänkning som vi diskuterar i dag. Noll procent av den skattesänkning som gäller att justera statlig inkomstskatt går till dem som har det tuffast i samhället. Den går bara till dem som har över 50 000 i inkomst. En person som tjänar 70 000 i månaden får alltså en skattesänkning på 1 000 kronor i månaden i ett läge och en period där barnfamiljerna har svårt att klara av utgifterna för kläder, mat och inte minst energi.

Jag tycker att det hade varit klädsamt om regeringen kunde erkänna att man glömde bort att satsa på barnfamiljerna. De har det väldigt tufft i dag. Och de har fortfarande inte sett elstödet som ska betalas ut. Man röstade också nej till elräkningsakuten, som skulle göra det möjligt att dela upp elräkningarna i väntan på elstödet. Man inser inte att barnfamiljerna just nu är under stort ekonomiskt tryck.

Kostnaden för att höja barnbidraget med 200 kronor per barn under vintermånaderna är nästan en tiondel av den kostnad som regeringen lade på att sänka skatten för dem med de högsta inkomsterna i vårt land. Det är fördelningspolitik som går åt fel håll. Framför allt är det inte det som rekommenderas för att möta en inflationsekonomi och hantera tuffa tider. Då måste man orka prioritera grupper som har det tuffare än andra och som faktiskt har bekymmer.

Att vi nu får allt fler rapporter från skolkök runt om i Sverige om att skolmaten förbrukas i större utsträckning än annars visar att det här är på riktigt för väldigt många barnfamiljer i vårt land. Jag beklagar att regeringen inte ser att barnfamiljerna nu är väldigt utsatta ekonomiskt. Men det visar också att man inte riktigt lever i den verklighet som man är satt att hantera.

Anf. 13 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Herr talman! Eftersom detta är mitt sista inlägg i den här debatten vill jag passa på att tacka ledamoten Damberg för att han har ställt interpellationen till statsrådet Anna Tenje. Den visar med all önskvärd tydlighet på skillnaden mellan Socialdemokraternas och regeringens politik. Det gäller också den symbolpolitik som man ofta ägnar sig åt när man ondgör sig över prisindexeringen och den höjda brytpunkten för statlig inkomstskatt. Samtidigt vet vi att en av fyra barnmorskor och tre av tio poliser berörs av den.

Man drar också en lans för tillfälligt höjt barnbidrag, som mig veterligen betalas ut oavkortat till samtliga vårdnadshavare oavsett inkomst. För att använda Dambergs egen retorik kan jag säga att det inte är föräldrar som jag eller ledamoten Damberg som behöver stöd i en svår tid utan familjer som lever i ekonomisk utsatthet.

Precis som socialförsäkringsminister Anna Tenje lyfter fram i sitt svar är det viktigt att vara träffsäker med sina reformer och insatser i ett tufft ekonomiskt läge. Förlängningen av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag är just det. Det innebär ett stöd för dem som är ekonomiskt utsatta.

Herr talman! Jag får tacka socialförsäkringsministern för svaren i debatten. Hon satte på ett tydligt sätt fingret på vad moderat politik är i min mening – ansvarstagande.

Anf. 14 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Regeringen är väl medveten om den tuffa och krassa ekonomiska verklighet som många svenska hushåll nu lever i. Just därför vidtar vi kraftiga åtgärder för att stötta hushållen i en svår ekonomisk tid. Samtidigt behöver vi vara återhållsamma när det gäller inflationen, så att det inte resulterar i stagflation i stället.

Det är många bollar att hålla i luften samtidigt. Just därför är det synnerligen viktigt att rikta de ekonomiska förslagen och de förslag som ska

stötta de hushåll vi nu talar om särskilt väl och särskilt mycket. I stället för att höja barnbidraget med 200 kronor i tre månader samtidigt som man höjer skatten för de familjerna med 1 000 kronor – man tar med en hand för att med en annan hand ge tillbaka 200 kronor under tre månader – har vi valt att satsa våra pengar och de ekonomiska resurser vi har på de barnfamiljer som just nu har det allra tuffast och svårast.

De, ofta ensamstående kvinnor, som lever med flera barn och som har det tufft utifrån många olika perspektiv kan kanske särskilt bli hjälpta av denna tillfälliga höjning av bostadsbidraget.

Reformen som genomdrevs var socialdemokratisk. Därför är det oerhört förvånande att det är just Socialdemokraterna som de facto överger den, frångår den positionen och ger ett annat perspektiv. Men jag lyfter gärna fram frågan även i fortsättningen, för jag tror att den gör mer nytta än det förslag som Socialdemokraterna kommer med i sin budget.

Socialdemokraternas förslag skulle bli dubbelt så dyrt som regeringens – och mindre träffsäkert – när det gäller de familjer som har det allra tuffast. Men jag är ändå intresserad. Jag förstår inte riktigt varför Socialdemokraterna frångår principen om årlig uppräknings av statlig inkomstskatt och väljer att höja skatten för så många. Caroline Högström var också inne på det. Var tredje polis och var fjärde barnmorska skulle få högre skatt.

Uppräkningen har skett sedan 90-talet under de flesta år som interpellanten varit minister eller ledamot i Sveriges riksdag. Om uppräkningsen inte görs innebär det att fler och fler successivt får högre skatt för varje år som går. Dessutom lönar det sig inte när det gäller arbetslinjen. Det ska löna sig att arbeta, och det ska löna sig mer att arbeta mer.

Den här regeringen har *ett* prioriterat uppdrag, och det handlar om jobben. Jobben är den enskilt viktigaste och bästa garantin och försäkringen mot både utanförskap och bristande integration. Jobb är också den bästa försäkringen när det gäller att man själv och ens barn får en egen försörjning, kan stå på egna ben och framför allt kan vara del av samhället och bidra till det.

Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag är överens med ministern om hur viktiga jobben är för tillväxten, ekonomin i stort och framför allt hushållen. Om man har ett eget arbete att gå till har man både frihet och trygghet i sitt liv. Därför kan vi vara väldigt glada över att den svenska arbetsmarknaden är enormt stark.

Vi var en av de ekonomier som snabbast hämtade sig efter pandemin och lyckades återskapa hög sysselsättning och väldigt högt arbetskraftsdeltagande. Vi har också lyckats pressa tillbaka arbetslösheten, inklusive långtidsarbetslösheten, de senaste åren. Det tror jag är enormt viktigt.

Jag vill rätta ministern på en punkt, herr talman. Det finns inga förslag från vår sida om att ta bort den tillfälliga höjningen av bostadstillägget. Den finns med i vår budget. Vi är överens om att pengarna ska riktas till de grupperna. Det är bra att regeringen gör det.

Det vi inte är överens om är att regeringen i sin budget väljer att lägga 13 miljarder kronor på att sänka skatten för dem med högst inkomster i vårt land i ett läge där man inte har råd att stötta vanliga barnfamiljer som kämpar med sin ekonomi och försöker klara av att betala såväl hyran och

elräkningen som maten och kläderna till ungarna. Det blir en dålig fördelningsspolitik.

Noll procent av inkomstskattejusteringen som regeringen gör går till de grupper som har det tuffast i samhället. Noll procent! Regeringen lägger 13 miljarder kronor på den justeringen men har inte råd att lägga 1 ½ miljard kronor på att förbättra barnbidragen för vanliga människor.

Jag menar att en ansvarsfull ekonomisk politik måste orka se verkligheten. Det är inte rimligt att höginkomsttagarna får fullt inflationsskydd medan alla andra löntagare ska hålla tillbaka sina löneökningar på svensk arbetsmarknad. Det blir en felaktig ekonomisk politik.

Anf. 16 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag vill tacka både interpellanten och Caroline Högström för diskussionen och debatten. Det har varit en väldigt bra debatt som tydliggjort och synliggjort skillnaden mellan våra olika partier och även hur man ämnar gå vidare när det gäller att hjälpa de svenska hushållen i en tuff tid.

Jag tycker att det är intressant och spännande att Mikael Damberg väljer att inte kommentera varför man frångår principen att räkna upp den statliga inkomstskatten, men det får vi återkomma till i en annan debatt. Det är ju en intressant utveckling om detta fortsätter, för i så fall handlar det om att var fjärde barnmorska och var tredje polis får höjd skatt med socialdemokratisk politik. Det tror jag har ganska stor betydelse eftersom det handlar om jobb, vårt lands konkurrenskraft och ökad tillväxt – men framför allt om att det ska löna sig mer att arbeta än att inte arbeta. Det ska också löna sig att arbeta mer.

Det är väl klassisk socialdemokratisk politik, tänker jag, att höja skatten för barnmorskor och polis med ungefär 1 000 kronor i månaden, som interpellanten är inne på, och samtidigt ge 200 kronor tillbaka i tre månader.

Jag tror att vi även fortsättningsvis kommer att behöva ha den här debatten och diskussionen, för tyvärr är den ekonomiska krisen inte över. Vi kommer att behöva klura ut, samarbeta om och fundera över hur man kan stödja de svenska hushållen i en mycket tuff tid.

Tack för debatten och tack för ordet, herr talman!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2022/23:93 om sänkta anslag för skydd av skog

Anf. 17 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Rebecka Le Moine har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att man ska nå de nationella och internationella miljömålen koplade till skogen. Hon har även frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att markägare som vill skydda sin skog får det stöd och den ersättning de har rätt till inom rimlig tid.

Det som staten bär ansvar för måste staten också göra riktigt bra. Statens kärnuppgifter måste nu vara regeringens och riksdagens fokus. För-

Prot. 2022/23:46

17 januari

Svar på
interpellationer

mågan att prioritera statens viktigaste uppgifter i en svår tid kommer att vara avgörande för vår framgång.

Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös, och svensk konkurrenskraft ska värnas. Politiken måste stämmas av mot forskning samt baseras på fakta. Vår gemensamma klimat- och miljöpolitik utgår från förvaltarskapstanken och strävar efter att hitta de mest kostnadseffektiva åtgärderna som samtidigt inte skadar näringar och landsbygd. Skogen är en strategisk resurs för ett robust Sverige och för jobb och tillväxt.

EU:s biodiversitetsstrategi har pekat ut riktningen för unionens samlade arbete med att bevara biologisk mångfald. Det nya ramverket under konventionen om biologisk mångfald, som beslutades vid det 15:e partsmötet, kommer att vara ett viktigt politiskt och globalt åtagande för hela 2020-talet.

Regeringen avser att aktivt motverka artutrotningen både globalt och i Sverige genom bevarande av särskilt känsliga arter och naturmiljöer, ett hållbart jordbruk samt fiske- och skogsnäring som fortsatt skapar miljö- och klimatnytta. Nu behöver vi analysera den globala avsiktsförklaringen från partsmötet och vad Sverige kan bidra med.

Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Växande, varierade och väl förvaltade skogar i linje med förvaltarskapsprincipen är av stor vikt för den biologiska mångfalden där markägarens engagemang och kunnande är avgörande. Både klimat- och miljöfrågorna är och behöver vara en integrerad del av andra politikområden och sektorer.

Välmående och livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö och ger bland annat förutsättningar för uttag av hållbar biomassa som alternativ till fossila produkter och material och fossil energi. Därför behöver arbetet med att bevara och skydda värdefull natur och göra den tillgänglig för var och en fortsätta. Allemansrätten ska värnas.

Regeringen anser att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Skyddet för äganderätten ska stärkas. En bärande del i frågan om stärkt äganderätt är att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätt i den utsträckning som de har rätt till. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg för kommande generationer.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret. Min fråga handlar i grund och botten om hur Kristdemokraterna med sin regering kan välja att skära ned på skydd av värdefull natur i så stor utsträckning. Regeringens budget har inneburit en slakt av arbetet med att skydda och bevara värdefull natur. För 2023 tar man bort 3 ½ miljard för skydd av värdefull natur och åtgärder för biologisk mångfald, hotade arter och skötsel.

Bara för skyddet av värdefull natur är minskningen 70 procent. Utöver det drar man också bort en halv miljard per år från Skogsstyrelsens arbete, som i mycket handlar om insatser för skogsbruk, ersättning till skogsägare och rådgivning. Att satsa på att skydda de sista spillrorna av urskog i Sverige är avgörande för den biologiska mångfalden, men man måste också skifta från kalhyggesbruk till ett mer naturnära skogsbruk.

Landsbygdsministern nämnde mycket glädjande nog COP 15 och avtalet för biologisk mångfald för att motarbeta artutrotning. Ska vi ta dessa ord på allvar och implementera dem i svensk kontext måste vi få bukt med vårt ohållbara skogsbruk. Av Sveriges rödlistade hotade skogslevande arter påverkas minst 394 stycken direkt negativt av svenskt skogsbruk och hyggesfasen. Enligt SLU och Artdatabanken anses nio arter utdöda på grund av skogsbruket, varav sex sedan 1950-talet.

Inför valet ställde SVT frågor i ett slags skogskompass. Man frågade bland annat om vi skulle satsa mer pengar på att skydda värdefull skog. Då svarade Kristdemokraterna: ”Vi har ej obegränsat med pengar till naturvård. --- Om vi skyddar mindre arealer men sköter dem bättre kan vi öka naturvärdena. Att i stället, som regelbundet sker i dagsläget, staten lägger olika typer av skydd på mark med höga värden men sen ej har råd att sköta dem blir helt kontraproduktivt för naturvärdena.”

I samma enkät svarar Kristdemokraterna att ”skogsägare runtom i landet lever i osäkerhet p.g.a. liggande förslag om ’skydd’ av deras skog, skydd som ofta misslyckas då pengar för skötsel saknas”.

Herr talman! Det här är oerhört motsägelsefullt. Förstår inte Peter Kullgren att det är exakt denna osäkerhet som regeringen skapar? Anslaget för skydd är ersättning till markägare. Peter Kullgren och hans regering rycker nu undan mattan för personer som vill ha sin mark skyddad och få ersättning för det. Det här skapar oro, och det gör att människor på landsbygden måste vänta orimligt länge bara för att regeringen inte förstår sambandet mellan skydd av värdefull natur och ersättning till markägare.

Regeringens förslag är vidare att man ska satsa på skötsel av till exempel urskogar i stället för att satsa på skydd. Det är så dumt att jag inte vet var jag ska börja, herr talman.

Eftersom Peter Kullgren i sitt svar till mig menar att partiet har svängt i synen på forskning vill jag upplysa honom lite om ekologi. Urskogar behöver inte skötas. Skogen har funnits i flera miljarder år och människan i blott 200 000 år. Skogen behöver inte oss, men vi behöver skogen.

Om landsbygdsministern inte vill tro på det undrar jag om det inte är så att Kristdemokraternas naturvårdspolitik styrs av kreationism, det vill säga att jorden skapades för 5 000 år sedan, och att det är vi människor och Kristdemokraterna som ska styra upp naturen. I så fall ligger vi risigt till.

Anf. 19 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det är viktigt att påpeka att 14–15 procent av Sveriges yta är skyddad redan i dag. Sverige kan därmed sägas uppfylla målet om 10 procents strikt skydd enligt EU:s biodiversitetsstrategi. Därtill är 26 procent av skogsmarken – ett av fyra hektar – undantagna från virkesproduktion. Vi har olika former av frivilligt skydd och formellt skydd. Sverige kan därför sägas ta ett stort ansvar för den globala problematiken kring biologisk mångfald.

I olika rapporter kan man få intrycket att Sverige är sämre än andra länder på att skydda skog. Men enligt myndigheterna redovisar länderna på väldigt olika sätt. Exempelvis redovisar Tyskland områden för friluftsliv, medan vi i Sverige har allemansrätt och därför inte behöver redovisa sådana områden. Även andra områden där pågående landanvändning tillåts har redovisats av vissa länder. Statistiken ger därför en förenklad och

rent ut sagt felaktig bild av enskilda länders faktiska åtaganden och av skyddets verkliga kvalitet.

En stark äganderätt är också mer än en fråga om rätt till ersättning, och Skogsstyrelsen har ett pågående uppdrag för att förverkliga intentionerna i skogspropositionen om frivillighet som grund vid formellt skydd. Man behöver hitta lösningar som främjar både hållbart brukande och skydd att stärka äganderätten och som bidrar till uppfyllelse av miljömål. Exempelvis bör markägare enklare än i dag själva kunna föreslå fler områden för formellt skydd.

Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! När man inte vill förändra politiken och verkligheten kan man ge sig in i siffertrixande. Om landsbygdsministern inte tycker att Tyskland gör rätt i sitt sätt att räkna bör ju inte vi ta efter utan hålla oss till det som Naturvårdsverket och Statistiska centralbyrån presenterar.

All skog kan inte avverkas; det kan handla om myrar eller skog som står på berg. Men bara för att den inte kan avverkas betyder det inte att den är skyddad. Det är viktigt att skyddet är ekologiskt representativt. Vi har skyddat väldigt lite av den produktiva skogsmarken för att den har ett högt ekonomiskt värde. Där måste vi skydda mycket mer.

De siffror som finns för den produktiva skogsmarken i Sverige visar att skyddet ligger på runt 7 procent. Vi har haft ett mål om 20 procent, vilket betyder att vi behöver satsa oerhört mycket mer på just denna skog om vi ska kunna uppnå våra egna miljömål. Nu talas det om 30 procent. Vi behöver alltså accelerera skyddet och inte dra bort 70 procent av anslagen. Vi borde stappa upp i stället.

Jag välkomnar som sagt Kristdemokraternas nya hållning i fråga om forskning. Det står i stor kontrast till vad Kristdemokraterna tidigare sagt, det vill säga att vi *har* ett hållbart skogsbruk. Såväl Sveriges lantbruksuniversitet som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har gång efter gång tydligt slagit fast att vi inte har ett hållbart skogsbruk i Sverige. Kalhyggesbruket är den huvudsakliga orsaken till förlusten av arter och utarmningen av de skogliga ekosystemen. Det handlar, återigen, om existensen för 394 arter.

Inledningsvis nämnde landsbygdsministern att vi ska värna den biologiska mångfalden och arbeta mot utrotning. Menar han allvar med dessa ord står det väldigt klart i forskningen och i rapport efter rapport hur det ligger till.

Senast i dag kom den tyngsta rapporten hittills om Sveriges miljötillstånd och om en fördjupad miljömålsutvärdering. I den fokuserar man på skogsbruk och biologisk mångfald. Återigen sägs där att läget i skogen är kritiskt, att skogsbruket inte är samhällsekonomiskt effektivt, att det förekommer en rad marknadsmisslyckanden och att man behöver övergå till naturanpassad brukningsmetod inom skogsbruket.

Om ministern alltså menar allvar med att han har svängt i fråga om forskning bör han kunna titta på dessa forskningsrapporter, ta till sig dem och omsätta dem i politik. Det handlar som sagt inte om åsikter, utan det är fakta. Det är politikens och inte minst landsbygdsministerns uppgift att kunna ta till sig dessa fakta och hitta vägar fram för att ställa om skogsbruket till ett mer naturnära skogsbruk och satsa mer pengar på att skydda natur som behöver skydd.

Landsbygdsministern nämner landsbygden i sitt anförande. Jag vill åter verkligen understryka att kalavverkningar och stora kalhyggen inte gynnar landsbygden eller lokala jobb. Det vi kan tacka det storskaliga trakthyggesbruket för är de 4,7 träd som i genomsnitt sparas per hektar, den sjunkande lönsamheten för den enskilda brukaren och de cirka 126 miljonerna ton koldioxid per år. Utvärderingar visar att miljöhänsynen har minskat. Det finns rödlistade arter som lever i skogen och i det förbrukade och förgiftade vattnet. Vi står på individens sida snarare än industrins sida i det här. Det är därför vi behöver ett naturnära hyggesfritt skogsbruk.

Anf. 21 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tror att få av de hundratusentals svenska ägarna av skogsfastigheter känner igen sig i Miljöpartiets beskrivning av ”slakt”, ”de sista spillrorna” och ”vårt ohållbara skogsbruk”. Många svenska skogsägare lever av och för sin skog. Det är de som är experter på sin skog, och de ska ha rätt att äga och bruka sina fastigheter. Det är på den vägen vi kan gå framåt för att ta hänsyn.

Att Miljöpartiet inte är någon stor vän av svensk skogsnäring vet de allra flesta. Det som jag kan fundera på är att ni så blint avstår från att ta ansvar för er politik. I ert budgetförslag vill ni i grunden ändra förutsättningarna för det svenska skogsbruket och i praktiken slå undan benen för stora delar av näringen. Men de förluster som er politik de facto skulle innebära i form av förlorade jobb, förlorade skatteintäkter och förlorade exportintäkter har ni inte med i er budget. De pengar som finansierar vår gemensamma välfärd växer inte på träden, men det är de träd som växer, vårdas och avverkas som finansierar vår välfärd.

Att jag och ledamoten inte har samsyn kring skogen är nog ingen stor överraskning för särskilt många. Men jag saknar faktiskt två röster i den här debatten, och det är rösterna från ledamotens tilltänkta samarbetspartner Centerpartiet och Socialdemokraterna. Regeringen och regeringsunderlaget inklusive Sverigedemokraterna har en samsyn om skogen: Den ska brukas som en klimatsmart resurs. Men hur ser det ut i ditt alternativ, Rebecka Le Moine? Talar du för hela ert regeringsalternativ, eller talar du bara för Miljöpartiet?

Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag har suttit i riksdagen sedan 2018 och har blivit personkryssad in i riksdagen. Det har jag blivit för att jag vill föra naturens talan i vår demokrati. Det handlar om alla de tusentals hotade arter som vi har ansvar för. Därför talar jag för deras skull och för deras existensrätt i vårt land och i världen. Jag kommer inte att ta ansvar för andra partier. Jag kommer att försöka påverka så brett jag kan och så starkt jag kan med den röst som jag har fått på demokratisk väg.

Landsbygdsministern säger att han inte tror att jag har förståelse för skogsägare, att de inte skulle känna igen sig i den här politiken och att den skulle missgynna dem. Det tycker jag avslöjar väldigt mycket om vilka som landsbygdsministern främst pratar med. Det måste ju vara vd:arna för de största skogsbolagen, alltså inte de enskilda individer som missgynnas av den förda skogspolitiken.

Vi pratar om arbetstillfällena. På 80-talet fanns det cirka 30 000 årsarbeten i skogsbruket. I dag ligger siffran på 16 000. Det är främst inom det storskaliga skogsbruket som jobben minskar, eftersom vi rationaliserar och gör större och större hyggen. Det behövs mindre och mindre arbetskraft för detta. Det storskaliga skogsbruket behöver väldigt få personer som arbetar. Med ett hyggesfritt skogsbruk skapas i stället fler jobb på landsbygden. Det är också så att mindre än 3 procent av skogsnäringens arbetstillfällen ligger i glesbygden i dag. Det här vill vi ändra. Det är därför vi för en politik där vi lyssnar på skogsägarna i Sverige, som vill ha bättre lönsamhet. Frågan till landsbygdsministern är: Vad tänker ni och er regering göra för att stärka lönsamheten för individen, för den enskilde markägaren?

Anf. 23 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! I linje med förvaltarskapstanken ska vi både bevara och uthålligt bruka våra naturresurser. Det här är också kärnan i ett hållbart skogsbruk. Ett hållbart skogsbruk ser till helheten när vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Vårt nuvarande skogsbruk skapar förutsättningar för 10 procent av de svenska exportinkomsterna, 145 miljarder kronor per år. Skogssektorn anställer totalt sett cirka 115 000 personer och genererar direkta skatteintäkter motsvarande 25 miljarder per år. Därtill binder skogen ungefär varje år lika mycket koldioxid som Sverige släpper ut.

Skogspolitiken ska utgå från skogsägarens drivkrafter, för det är till sist den enskilde skogsägaren som förvaltar sin skog. Vi måste bygga mer underifrån och bygga på affärsmässigt ansvar och en stolthet att producera bra produkter för klimatet, för miljön och för jobb och hållbar tillväxt. Vårt uppdrag som politiker är att undanröja hinder och skapa stabila villkor.

De skyddade områdena vi redan har i dag kan förlora sina värden om vi inte sköter dem tillräckligt bra. Jag menar att det är viktigt att staten inte enbart ska prioritera mer strikt skydd utan se till helheten av alla våra åtaganden. Det är viktigt att arbeta kostnadseffektivt, inte minst i de här tiderna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2022/23:118 om hat och hot på bibliotek

Anf. 24 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Lawen Redar har frågat mig hur jag kommer att agera för att principen om armlängds avstånd ska respekteras på nationell, regional och kommunal nivå. Jag har även fått frågan vad jag avser att göra för att motverka hat och hot som riktas mot kulturverksamheter såsom bibliotek och enskilda konst- och kulturutövare.

Vad gäller respekten för principen om armlängds avstånd bör det inte finnas någon tvekan om att regeringen står bakom denna. Principen är en självklar utgångspunkt för regeringen liksom i Tidöavtalet. I min roll som kulturminister kommer jag därför fortsatt att arbeta för värnandet om principen.

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska även främja litteraturens ställning samt intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning. Av lagen följer också att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Bibliotekslagen är därmed ytterst viktig för att synliggöra bibliotekens uppdrag.

Hat och hot som riktar sig mot konst- och kulturutövare är såklart också något mycket allvarligt. I de nationella kulturpolitiska målen fastslås att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. De kulturpolitiska målen är i sin tur en viktig hörnsten och en bra utgångspunkt i mitt arbete som kulturminister, men också för de myndigheter som verkar inom kulturområdet. Konstnärsnämnden har till exempel i uppdrag att uppmärksamma konstnärers utsatthet för hot, våld och trakasserier. Därtill bidrar bland annat Myndigheten för kulturanalys med rapporter och andra typer av underlag som gör det möjligt att följa utvecklingen och hålla arbetet med att uppnå de nationella kulturpolitiska målen levande.

Anf. 25 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten föranleds av en rad kulturpolitiska händelser som har ägt rum de senaste åren och fortsatt så sent som den gångna hösten.

Jag vill inleda med att tacka kulturministern för svaren på mina tre frågor, men jag är inte helt nöjd, eftersom det kulturministern uttrycker här, både i tal och i skrift, faktiskt saknar efterlevnad och förankring i verkligheten.

Min första fråga till kulturministern var hur ministern kommer att agera för att principen om armlängds avstånd ska upprätthållas och respekteras på nationell, regional och kommunal nivå. På frågan svarar kulturministern här att det inte borde finnas något tvivel om att regeringen står bakom principen samt att detta tydliggjorts i Tidöavtalet, som är en överenskommelse mellan Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna. Jag ställer dock frågan just för att jag känner tvivel och stor oro kring om principen kommer att efterlevas med den här regeringen och dess samarbetsparti.

Principen om armlängds avstånd mellan politik och verksamhet är en central och viktig del av svensk förvaltningstradition, inte minst inom kulturpolitikens område. Armlängds avstånd handlar om att upprätthålla en avvägning mellan folksuveränitetens politiska ambitioner och den sak- och yrkeskunskap som finns på de olika offentliga förvaltningsområdena.

Förvaltningsidén bygger på att de som sitter på den politiska makten inte ska kunna använda sin maktposition till att utnyttja offentliga medel för att påverka människors världsbild och bilda politisk opinion. Bakom principen finns en auktoritär historia av nazister, fascister och kommunister som lade stora resurser på att förhärliga den egna maktutövningen. Ideologiskt handlade det om att odla befolkningen till att stödja en viss världsbild och människosyn.

Enligt fackförbundet Diks rapport *Vi vet ju hur det blev i Sölvesborg* från i höstas anger offentliganställda som arbetar med kulturfrågor att man är rädd att inte kunna utföra sitt arbete utifrån yrkesetiska principer. Rapporten är en tydlig hänvisning till det som hände den före detta förvaltningschefen Sofia Lenninger, som blev omöjlig i Sverigedemokraternas Sölvesborg. Det dåvarande sverigedemokratiska styret ville begränsa böcker på andra språk än svenska, och Lenninger, som försvarade bibliotekslagens principer, blev av med sitt jobb.

Inte långt efter den händelsen polisanmälde Sverigedemokraterna Norrköpings stadsmuseums utställning. Det ledde till att museet under en tid tog bort en av de bilder som orsakade anmälan. Bilden kom sedan tillbaka, men det är viktigt att poängtera att det inskränkte verksamheten och utställningen.

Den här hösten har sverigedemokrater i flera kommuner anmält och ställt krav på att populära sagostunder på bibliotek ska stoppas. Sagostunderna, som har pågått sedan 2017, möts nu av hat och hot till den grad att man behövt anlita väktare som säkerhetsåtgärd.

I kommun efter kommun har under hösten kulturchefer behövt påminna lokala företrädare om principen om armlängds avstånd. Det här är exempel på hur man genom nedläggning, polisanmälan och exkludering agerar för att minska möjligheterna för den kultur man inte vill se och stärka den kultur som främjar de åsikter och den samhällsuppfattning man själv har. Till och med i Tidöavtalet, som ska garantera principen om armlängds avstånd, framgår nu att anmälningsplikt ska råda på kommunala och statliga verksamheter som bibliotek och museer.

Min fråga är därför: Hur ser kulturministern på den här verkligheten som har skett så sent som i höstas? Hur ska hon verka för att upprätthålla principen om armlängds avstånd? Kommer det att bli konkreta åtgärder för att garantera principens efterlevnad på nationell, regional och kommunal nivå?

Anf. 26 AMANDA LIND (MP):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret på Lawen Redars angelägna interpellation!

Vi pratar här om principen om armlängds avstånd och om att konsten ska vara fri – en helt grundläggande princip inte minst för demokratiska länders framväxt i Europa och också en princip som har väglett Sveriges kulturpolitik under decennier.

Det är helt uppenbart så att den skrivning som finns i Tidöavtalet om armlängds avstånd inte delas av partierna i regeringsunderlaget, och det är också ett av skälen till interpellationen och ett av skälen till att även jag vill ställa frågan till kulturministern hur hon ämnar agera för att både stärka och värna principen om armlängds avstånd och konstens frihet i praktiken.

Jag tycker att det är glädjande att kulturministern så tydligt uttryckte att det vi har sett hända i Trelleborg, Kalmar och Gävleborg när det gäller att vilja förbjuda sagostunder och ge sig in och tycka till om hur en lucia i ett luciatag ska vara är ett övertramp mot principen. Där var kulturministern tydlig, och det tackar jag för.

Men jag var själv i en debatt med Sverigedemokraternas partisekreterare innan jul, och han var å sin sida väldigt tydlig med att han *inte* uppfattade att det här var ett övertramp mot principen och att det för Sverige-

demokraternas del naturligtvis måste finnas en möjlighet att gå in och tycka till och påverka innehållet i kulturuttryck om det är skattefinansierat.

Detta, herr talman, är en helt ny tolkning av principen om armlängds avstånd, en tolkning som inte minst många inom kultursektorn nu blir väldigt oroliga för. Frågan är därför: Hur ämnar kulturministern agera för att det ska bli en samsyn inom regeringsunderlaget i den här frågan? Vad kan göras mer för att stärka principen om armlängds avstånd? Delar kulturministern Sverigedemokraternas partisekreterares åsikt och uttalande om att det inte råder någon konflikt inom regeringsunderlaget om den här tolkningen?

Anf. 27 JONAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Den här interpellationen är varken ställd av eller riktad till en sverigedemokrat, men som vi hör rör den Sverigedemokraterna i allra högsta grad. Vi nämns åtskilliga gånger i interpellationen, och därför står jag nu här i talarstolen.

Socialdemokraterna och deras olika förgreningar ute i det offentliga samtalet försöker återkommande på ett mycket uppenbart vis på olika sätt använda Sverigedemokraterna som ett slagträ mot regeringspartierna när det kommer till kulturpolitiken.

Det är mycket tydligt när det gäller frågan om skattefinansierade dragqueensagostunder för små barn. Man kan tänka sig att Socialdemokraterna gör detta för att man vill rikta ljuset bort från hur illa de själva har skött kulturpolitiken i regeringsställning.

I interpellationen kan man notera hur Socialdemokraterna och Lawen Redar insinuerar och närmast säger rätt ut att Sverigedemokraternas kritik mot dragqueensagostunderna har lett till de hot hon talar om. Det är extremt ohederligt. Det här är skrämselfpropaganda från Socialdemokraterna som syftar till att tysta och skrämna upp dem som deltar i debatten.

Låt oss inte luras av dessa socialdemokratiska dimridåer! Sverigedemokraterna har inte motsatt sig konceptet om armlängds avstånd i kulturpolitiken. Det är en del av Tidöavtalet, och det står vi för. Det finns dock gränser där man som folkvald politiker måste få säga ifrån när det gäller hur skattebetalarnas pengar nyttjas.

Låt oss ta ett exempel. Många partier har kritiserat att olika statsbidrag har visat sig gå till exempelvis islamism eller annan extremism. Då har man kunnat kritisera de enskilda inslagen i kulturpolitiken. Kan man ifrågasätta sådana detaljer i delar av kulturpolitiken när man anser att en gräns har passerats, ja, då menar jag att man även måste kunna prata om det när det gäller fallen med dragqueensagostunderna.

Principen om armlängds avstånd är en viktig princip, men det finns också andra värden och principer att ta hänsyn till som en ansvarsfull folkvald politiker. Hur tycker Lawen Redar att man ska agera som folkvald politiker om principen om armlängds avstånd kolliderar med andra viktiga värden och principer, till exempel att sätta barnens bästa i främsta rummet?

Det är knappast så att dessa dragqueensagostunder har kommit till i första hand för barnen, utan det handlar om att det finns vuxna som vill bryta normer. Dessutom sker det här i en sexualiserad inramning, vilket bland annat framgår av namnen på de dragqueens som varit inblandade i sagostunderna i Sverige. De kallar sig saker som – ursäkta språkbruket,

herr talman, men jag citerar – ”Fröken Skamlös Vinhora” och ”Bystiga Damen”.

Det är alltså så det låter i samband med de här sagostunderna.

Anf. 28 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr talman! Jag vill med anledning av interpellationen framföra två saker.

Den ena saken gäller interpellationens första fråga och dess antydan att kommuner inte får avsluta eller ändra delar av sin verksamhet, vilket frågan i praktiken innebär.

Här vill jag understryka det kommunala självstyret, som finns befäst i såväl regeringsformen som kommunallagen. Det står naturligtvis över eventuella vägledande principer som exempelvis fastslås i Tidöavtalet. Visst kan man verka för att principen ska respekteras på samtliga parlamentariska nivåer, som efterfrågas i interpellationen, men i interpellationens brödtext verkar åtgärder efterfrågas mot kommunernas möjlighet att fatta egna beslut, som i det här fallet med dragqueensagostunderna. Socialdemokraternas vilja skulle innebära en olycklig utveckling av just förhållandet mellan stat och lokalpolitik.

Herr talman! Den andra saken är följande formulering i interpellationen: ”Denna höst har sagostunderna kritiserats av Sverigedemokraternas företrädare på lokal nivå, vilket även fått stöd av nationella företrädare. Uppmärksamheten har lett till att sagostunderna utsatts för allvarliga hot där man har behövt anlita vakter.” Följdfrågan blir: Hur motverkar vi hat och hot?

Frågan i sig är ständigt relevant, men vi kan absolut inte acceptera att man utan några seriösa belegg kopplar de eventuella hoten och det eventuella hatet till den fullt rimliga kritik som våra företrädare har lyft upp på lokal nivå. Med den logiken skulle man kunna koppla allt hat, allt våld och alla hot som sverigedemokratiska företrädare har fått utstå genom tiderna till socialdemokrater som har ifrågasatt vår politik – innan man har tagit efter den, det vill säga.

Jag anser att dessa två perspektiv är viktiga att lyfta fram.

Anf. 29 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag vill bara förvissa mig om att jag hörde rätt alldeles nyss.

Jag satt här i bänken och lyssnade på debatten, och jag hade inte planerat att delta i den till dess Jonas Andersson begärde ordet – och jämställde det att vara transperson med det att vara terrorist.

Det var det jag hörde Jonas Andersson säga! Om jag har missuppfattat eller hört fel tycker jag att Jonas Andersson ska använda sitt nästa inlägg till att förtydliga vad han egentligen menar. Inte kan det väl vara så att han jämställde att vara transperson med att vara terrorist?

Anf. 30 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tänkte använda det här inlägget till att försöka förtydliga mig, eftersom frågeställaren tyckte att jag var otydlig i vad jag hade levererat för budskap i mitt huvudanförande. Jag ska göra ett försök till och se om jag kan vara tydligare denna gång.

Inledningsvis vill jag betona att min utgångspunkt är att varje enskilt parti som ingår i Tidöavtalet och ingår i regeringen tar ansvar för att avtalet respekteras och fullföljs. När det gäller respekten för principen om armlängds avstånd kan jag återigen förtydliga att jag i rollen som kulturminister och hela den här regeringen står bakom principen och att vi aktivt kommer att värna den.

Som kulturminister är det min uppgift att lyfta fram och synliggöra värdet av principen. Det gör jag bland annat genom att delta i debatten, och jag är tacksam för att jag har fått möjlighet till det via frågeställaren. Det sker också i dialog med kulturpolitiska företrädare på olika nivåer och andra aktörer där jag återkommande lyfter upp vikten av principen och betonar värdet av densamma. Mandatperioden har precis inletts, och det kommer att finnas många tillfällen att göra detta framöver.

Regeringens mandatperiod har nyligen påbörjats, och jag kommer att återkomma om konkreta åtgärder som vi ska genomföra den kommande perioden. Utgångspunkten kommer naturligtvis att vara de nationella kulturpolitiska målen men också de prioriteringar som presenterades i regeringsförklaringen den 18 oktober. Samtidigt bör det uppmärksammas att regeringen har arbetat aktivt med den löpande styrningen under inledningen av mandatperioden. Vi fattade till exempel nyligen beslut om regleringsbrev för de statliga myndigheterna inom kulturområdet, och snart kommer också de årliga myndighetsdialogerna, som kommer att ge ett gott tillfälle och möjlighet för regeringen och mig att inhämta underlag som också kan bidra till den styrningen framöver.

Anf. 31 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka kulturministern för att man vid alla de tillfällen jag har tagit upp den kritik som har framförts offentligt har sagt att principen gäller för Sverige. Det är en otroligt viktig markering, och det gör mig mer nöjd att höra att kulturministern är beredd att vidta åtgärder för att principen ska upprätthållas. Jag ser fram emot att få ta del av åtgärderna som kommer närmast. Det är frågor jag kommer att bevaka.

Sedan vänder jag mig till Jonas Andersson, som ansåg att man inte kan väcka interpellationer som riktar sig till Sverigedemokraterna. Delar av mitt tidigare anförande handlade om den ytterst märkliga konstellation vi har hamnat i här. Sverigedemokraterna är ett parti som har mycket att säga till om i Tidöavtalet, men det går inte att granska och ifrågasätta vad partiet har att säga till om med hjälp av de verktyg som vi ledamöter i Sveriges riksdag har tillgång till med anledning av att partiet de facto står utanför regeringen. Det enda sättet att debattera och diskutera hur partiet för sig politiskt och hur partiet avser att driva fram politiken är att framföra synpunkterna via kulturministern. Sedan kommer vi såklart att mötas i andra debatter vad gäller budget och i lagstiftningshänseende. Men med verktyget interpellationer som riksdagen har att tillgå går det inte att möta Sverigedemokraterna. Det är möjligt för att man inte heller vill ta politiskt ansvar.

Sedan sas det att en företrädare inte kan säga att vissa verksamheter inte kan genomföras för att de inte är ekonomiskt motiverade eller för att de motverkar det demokratiska samhället. Självklart finns skillnader. Principen om armlängds avstånd handlar inte om ekonomiska företeelser eller

att man inte kan sätta ned foten för att en verksamhet strider mot de demokratiska principerna.

Då ställer jag följande fråga till Jonas Andersson: Varför kritiserar man inte regeringen för att det inte redan i dag finns en lagstiftning på plats om demokrativillkor för civilsamhället, folkbildningen, för alla verksamheter inom kulturen, för att främja de demokratiska verksamheterna? Men nu har regeringen dragit tillbaka propositionen, så vi väntar på var det här ska landa.

Mina andra två frågor, herr talman, handlade om hat och hot riktat mot kulturverksamheter och konst- och kulturutövare. Det vi ser i dag är att tre av fem journalister anger att de någon gång har varit utsatta för trakasserier samt hot och hat i samband med sitt yrkesutövande. Enligt Svensk Scenkonst har hatet och hoten mot skådespelare, pjäsförfattare och andra verksamma inom scenkonsten kraftigt ökat. Hot, trakasserier och våld mot bibliotekspersonal är enligt fackförbundet Dik ett vanligt problem. På vart tredje museum har personal hotats av besökare, inte minst vad gäller utställningar som kritiserats politiskt.

Några av exemplen jag lyfte fram i mitt förra anförande tycker jag ändå förtjänar viss uppmärksamhet. När kultur- och bibliotekschef Sofia Lenninger avskedades och tog ställning mot Sverigedemokraterna fick hon utstå en enorm hatstorm. När Norrköpings stadsmuseums utställning polis-anmälades fick de utstå en hatstorm. När sagostunden Drag Queen Story Hour skulle förbjudas enligt SD fick kulturskaparna motta hat och hot till den grad att väktare har fått bevaka att verksamheten kan genomföras utan att någon skadas.

Jag vill vara tydlig med att jag inte riktar kritik mot enskilda sverigedemokrater, men jag ser vad som sker när Sverigedemokraterna politiskt markerar mot en funktion som har all rätt att bedriva kulturverksamhet. Det möts då av hat och hot.

Det lyftes upp några exempel på hur hat och hot uppmärksammas av olika myndigheter. Här behöver åtgärder vidtas för att konst- och kulturverksamheter ska kunna bedrivas samt konst- och kulturskapare ska känna sig trygga i sin yrkesutövning. I förlängningen handlar det om det demokratiska samhällets utveckling. Vad avser ministern att göra för att förstärka förutsättningarna så att ingen utsätts för hat och hot i samband med yrkesutövning och i samband med att man bedriver kulturella verksamheter?

Anf. 32 AMANDA LIND (MP):

Herr talman! Det finns gånger då man måste få säga ifrån, fick vi nu i debatten höra från Jonas Andersson, Sverigedemokraterna. Det finns gånger då man måste få säga ifrån – mot hbtqi-personer och mot en populär sagostund med dragqueens på ett bibliotek. Det är skrämmande.

Den retorik vi hör från Sverigedemokraterna ligger ytterst nära retorik vi har hört från andra länder, bland annat från Ryssland och Putin. Flera liknande verbala attacker från politiken och en normförskjutning när det gäller hur man kan prata om hbtqi-personer innebar till slut att man landade i antigaypropagandalagarna 2013. Det är uppenbart att det är härifrån Sverigedemokraterna hämtar sin inspiration.

Herr talman! Det största hotet mot våra barn är inte en dragqueen som klär upp sig med smink och glitter och läser en saga på ett bibliotek, utan

det är att ungdomar inte vågar komma ut. Det är ungdomar som tillhör de mest utsatta grupperna i samhället, som mår allra sämst och som utsätts för hat och hot. Där, herr talman, har vi ett samhällsproblem som jag tycker att den här regeringen och Sverigedemokraterna kan ta itu med på en gång.

Min fråga till kulturministern handlar om att ansvaret för denna utveckling nu ligger på regeringen. Markerar man mot denna typ av ageranden och uttalanden från samarbetspartiet, eller kommer man att låta det hållas? Står regeringspartierna upp för hbtqi-personers rättigheter?

Min andra fråga rör principen om armlängds avstånd. Jag blir glad när kulturministern säger att hon kommer att återkomma med förslag om hur principen om armlängds avstånd kan stärkas. Samtidigt uttrycker nu samarbetspartiet, Sverigedemokraterna, en ovilja att gå in och stötta den kommunala nivån och jobba med principen om armlängds avstånd där. Det finns ett förslag om att inrätta en kunskapsfunktion för den kommunala nivån – är kulturministern beredd att ta strid för att den ska kunna inrättas?

Anf. 33 JONAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Jag tänkte börja med att kommentera Linus Skölds anförande. Det var ett ganska konstigt anförande där han tog upp ord som terrorist och transperson, som jag inte över huvud taget nämnde i mitt anförande tidigare. Jag rekommenderar Linus Sköld att i efterhand gå in och titta på mitt anförande. Han kommer då att se att jag inte använde dessa ord. Jag tog upp exempel på när man som folkvald politiker kan behöva bryta in, när saker går över gränsen. Det var detta jag talade om. Det Linus Sköld tog upp hade alltså inte med saken att göra, helt enkelt.

Demokrativillkoren, som Lawen Redar lyfte upp, är naturligtvis en viktig fråga, där vi från Sverigedemokraternas sida länge har varit pådrivande. Det kommer att komma förslag om detta på riksdagens bord, så jag kan ge Socialdemokraterna glädjande besked. Självklart ska vi ta tag i den viktiga frågan. Här har ju inte minst vi också varit drivande.

När det sedan gäller principen om armlängds avstånd och styrning av kulturen har kritiken varit tung i samhällsdebatten mot hur de föregående rödgröna regeringarna inskränkte den konstnärliga friheten under sin tid vid makten. Problemet framgick tydligt inte minst av rapporten *Så fri är konsten* från Myndigheten för kulturanalys, som kom för ett par år sedan. Enligt rapporten var det tydligt att jämställdhets- och mångfaldskrav med mera, som Socialdemokraterna och de rödgröna stod bakom, ledde till inskränkt konstnärlig frihet, bland annat på filmområdet.

Så, Lawen Redar, hur går era egna socialdemokratiska, vänsterinriktade, identitetspolitiska satsningar, med jämställdhets- och mångfaldskrav, kvotering och så vidare, ihop med armlängds avstånd i kulturpolitiken? Svara gärna på det!

Anf. 34 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr talman! Utifrån det jag har hört i debatten kan jag i alla fall med glädje konstatera att även om det råder lite förvirring om sakförhållandena är samtliga partier överens om att hat och hot ska motarbetas.

Men utifrån det jag har hört uppstår också en följdfråga till Socialdemokraterna och interpellanten. Om rimlig kritik och ifrågasättande av en kommuns verksamhet, i det här fallet sagostunder med dragqueens, likställs med en antidemokratisk hållning och föranleder en interpellation om

hot och hat vore det väldigt intressant att veta hur allmänheten i Socialdemokraternas värld ska få ändra på hur skattepengar används, inom kulturen, till exempel, om inte via politiken. Då måste man komma med alternativ.

Sedan var det ett intressant anförande från Socialdemokraternas Linus Sköld. Jag trodde aldrig att jag skulle behöva förklara detta för en socialdemokrat: Alla muslimer är faktiskt inte islamister, och alla islamister är inte heller terrorister. Det var ordet islamist som användes av Jonas Andersson, om jag minns rätt, inte terrorist. Inte heller är alla dragqueens transpersoner, så den jämförelse som Linus Sköld lyfte fram är helt felaktig.

Jag vill också understryka att det helt klart kan finnas en rad olika situationer där det är olämpligt att skattepengar går till något som hamnar inom ramen för skattefinansierad kultur. Då ska man våga säga ifrån utan att det ska bli en debatt om demokrati, hot och hat.

Anf. 35 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Vi får väl låta frågan om exakt vilket ord som användes avgöras när protokollet från denna debatt kommer. Jag har för mig att extremism var det begrepp som användes.

Nåväl, poängen är denna. Jonas Andersson sa att det han ville uttrycka var när man som folkvald politiker kan bryta in och alltså lämna principen om armlängds avstånd. Han nämnde exemplen extremism och dragqueens på bibliotek. Det är alltså vid de två tillfällena.

Jag tänker att detta egentligen är ett uttryck för Sverigedemokraternas sätt att se bildning och kultur som ett verktyg för att skapa den svenska nationen så som de vill ha den. Detta är i sanning oroande. Det är egentligen detta Jonas Andersson försöker säga. Kulturella uttryck som Sverigedemokraterna inte håller med om och inte gillar kan man alltså intervensera mot.

Jag tänker att det är detta som är poängen i Jonas Anderssons anförande. Och så fick det den olyckliga konsekvensen att det lät som att han jämställde transpersoner med terrorister.

Anf. 36 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag skulle avslutningsvis vilja rikta ett stort tack till Lawen Redar för denna interpellation. Det finns sannerligen skäl att diskutera denna fråga vidare och att låta det vara en öppen och obunden diskussion. Jag kan konstatera att vi båda står för ett fritt och obundet kulturliv och att detta är en självklar del av ett demokratiskt samhälle.

Jag uppfattar också att vi är helt eniga om att hat och hot mot kulturutövare och kulturverksamheter är både allvarligt och förkastligt. Där tror jag att vi politiker har ett stort ansvar för att synliggöra, fördöma och också agera mot hat och hot i alla lägen, i synnerhet mot de grupper som jobbar hårt för att upprätthålla våra demokratiska värden. Där ingår kulturskapare, journalister och även politiker.

Det är viktigt att hålla arbetet med att uppnå de nationella kulturpolitiska målen levande. Genom att diskutera denna fråga här i riksdagen i dag bidrar vi inte minst till att fortsatt hålla det arbetet levande. För detta vill jag verkligen tacka!

Anf. 37 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Tack till kulturministern och till alla deltagare i den här debatten! Jag tycker att den var spännande utifrån många olika aspekter.

Synen på kulturens frihet och principen om armlängds avstånd är verkligen någonting vi delar. Jag ser däremot att vi har ett regeringsunderlag som frekvent arbetar med den här frågan.

Det sista som gjordes av tidigare kulturminister Amanda Lind var att ta initiativ till utredningen. Den socialdemokratiska kulturministern strök några delar i regleringsbrevet. Men det fanns också en uppmaning i Myn-digheten för kulturanalys rapport att vidareutveckla arbetet för att nå kunskapshöjande insatser på regional och kommunal nivå. Det är min absoluta uppmaning att kulturministern tar vid, för det kommer att behövas i det samarbetsunderlag med Sverigedemokraterna som kulturministern sitter med. De yttrar där och även här i dag att de inte har några som helst problem med att de har lokala företrädare, eller nationella företrädare för den delen, som tycker att det är av vikt att stryka verksamheter som faktiskt främjar det demokratiska utbytet och kunskapsinhämtningen och som når de barn och unga som behöver få tillgång till läsning och till kulturella aktiviteter väldigt nära sig, på sin ort och på sitt lokala folkbibliotek.

Den andra frågan gäller konst- och kulturskapares möjligheter att bedriva sitt arbete utan att mötas av stormar av hat och hot. Det är ett arbete som måste fortgå. Ett av de initiativ som den socialdemokratiska regeringen tog var att titta på det straffrättsliga ansvaret, det vill säga att förstärka förutsättningarna för framför allt journalister att kunna granska och bedriva sitt arbete eftersom de bär en sådan samhällsviktig funktion. Här skulle den här regeringen kunna vidta åtgärder för att ytterligare se över förutsättningarna också för konst- och kulturskapare.

Min uppmaning till ministern är att fortsätta i alla fall med det man sagt här i dag om att framkomma med initiativ. Vi kommer med stor nyfikenhet och engagemang att ta del av det arbete som kulturministern avser att fortsätta med. Men jag ställer mig fortsatt kritisk till det samarbetsparti som är underlaget till den här regeringen och som dessvärre arbetar i motsatt riktning.

Anf. 38 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tycker att det är fint att vi kan hitta en sådan enighet och, som jag var inne på tidigare, ser vikten av att kunna samarbeta men också diskutera utifrån olika infallsvinklar i de här viktiga frågorna.

Hot och hat är någonting som vi aldrig kan acceptera mot någon i samhället. Det är extra viktigt när det riktas mot konst- och kulturutövare av olika slag.

Det är också därför vi slår fast i de kulturpolitiska målen att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Jag tycker att vi alla ska bära med oss de slutorden i den här interpellationsdebatten, för jag tror att de kommer att vara viktiga för oss i många samhällsfrågor framöver. Att koppla den obundna kraft som ligger i kulturen till yttrandefriheten tror jag är viktigt för oss alla att efterleva.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2022/23:119 om Tidöavtalet och anmälningsplikt på folkbibliotek

Anf. 39 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Lawen Redar har frågat mig om jag har för avsikt att införa anmälningsplikt för bibliotekarier i enlighet med Tidöavtalet. Lawen Redar har också frågat mig om jag avser att ta några initiativ till ändringar i bibliotekslagen med anledning av Tidöavtalet samt hur jag avser att säkerställa att folkbiblioteken fortsatt ska vara ”öppna för alla”.

Jag vill inleda med att betona att biblioteken enligt bibliotekslagen (2013:801) ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. De har också i uppdrag att främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

För att vi ska bekämpa skuggsamhället är det dock viktigt att ha kontroll över vilka som befinner sig i Sverige. Det är en fråga om förtroendet för svensk migrationslagstiftning, rättvisa och att vara lika inför lagen. Har man fått ett beslut som säger att man inte har rätt att stanna i Sverige ska det följas.

Regeringen avser att vidta ett flertal åtgärder för att minska skuggsamhället. Ett exempel är att i enlighet med Tidöavtalet tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram förslag till en ordning med informationsutbyte och anmälningsplikt för myndigheter och kommuner i syfte att hitta personer som befinner sig illegalt i Sverige.

I Tidöavtalet anges att det kan finnas situationer där en anmälan skulle strida mot ömmande värden, till exempel i sjukvården. Vilka undantag som ska finnas från anmälningsplikten behöver naturligtvis utredas närmare.

Anf. 40 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret på den här interpellationen, som handlar om Tidöavtalet och bibliotekslagstiftningen.

Kulturministern lyfter vikten av att motverka skuggsamhället. Slaveri-liknande arbetsvillkor, lönedumpning, motverkande av den svenska arbetsmarknads- och kollektivavtalsmodellen och arbetslivskriminalitet är egentligen inga frågor som tidigare intresserat moderater. Historiskt sett är det dessvärre frågor där Moderaterna själva bidragit till senfärdigheten.

Vi socialdemokrater har arbetat konstant för att upprätthålla den svenska arbetsmarknadsmodellen och motverka arbetslivskriminalitet och lönedumpning, för vi vet vad det gör med människor som befinner sig i detta skuggsamhälle.

Men den här frågan handlar om någonting mer. Den handlar om Tidöavtalet, ett avtal där ändamålet tycks få helga alla medel. Jag ser inga initiativ i Tidöavtalet till krav på kollektivavtal i offentliga upphandlingar eller särskilda satsningar på att motverka arbetslivskriminalitet. Jag ser inga krav på kollektivavtal för de verksamheter som omfattas av rut och rot. Det jag ser är som sagt ett avtal där ändamålet tycks få helga alla medel.

Är det rimligt att frånga bibliotekariers yrkesetik och bibliotekens demokratiska kulturuppdrag och därmed inskränka det demokratiska samhällets ordning för att motverka skuggsamhället? Enligt bibliotekslagens ändamålsparagraf ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. En av de viktigaste delarna i ändamålsparagrafen handlar om att biblioteksverksamheten är en verksamhet som ska finnas tillgänglig för alla. Enligt bibliotekslagen ska alltså biblioteken i vårt land verka för två fundamentalt viktiga principer: det demokratiska samhällets utveckling och att biblioteken finns till för alla.

Hur tycker kulturministern att det här överensstämmer med Tidöavtalets punkt om att tillsätta en utredning om anmälningsskyldighet för kommunalanställda såsom bibliotekarier? Kan krav på angiveri införas utan att ändra i bibliotekslagens ändamålsparagraf om att biblioteken är till för alla?

Det är det här jag önskar att kulturministern svarar på. I det nuvarande svaret har jag inte fått besked om det krävs en ändring i bibliotekslagens ändamålsparagraf för att åstadkomma det man vill genom Tidöavtalet.

Anf. 41 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att ledamoten på ett så tydligt sätt gör klart att hon och hennes parti har gjort allt för att minska skuggsamhället.

Då vill jag påminna Lawen Redar om något. Det är ju hennes parti som har styrt Sverige i åtta år. Det är alltså hennes parti som under åtta år har suttit vid rodet och sett detta skuggsamhälle växa och växa. Åtgärderna från socialdemokratin har misslyckats med att stoppa den lavinartade ökningen av skuggsamhället, som bidrar till ett utanförskap som vi nu vill sätta stopp för.

Jag varken kan eller bör föregå den utredning som kommer att titta närmare på frågan om anmälningsskyldighet för att upptäcka personer som uppehåller sig illegalt i Sverige. Men jag vill i det här svaret fokusera på bibliotekens huvuduppdrag, som jag ser kommer att kvarstå.

Biblioteksverksamheten ska fortsatt finnas tillgänglig för alla. Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling. Biblioteken ska också främja litteraturens ställning och intresset för de frågor som följer därmed. Det är viktiga och centrala frågor för Sverige framöver.

Jag gjorde tidigt klart att det är viktigt för mig att barn och unga får en väg in i samhället där kulturen också kan vara en kraft, där bildning kan vara nyckeln till framgång och där det inte spelar någon roll var du kommer ifrån, utan det spelar roll vart du är på väg.

Den här regeringen avser att vidta ett flertal åtgärder för att minska det skuggsamhälle som vi har sett har vuxit fram i dag. Ett exempel är att tillsätta en utredning med förslag om informationsutbyte och anmälningsskyldighet, men det är bara ett exempel.

Anf. 42 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Om det nu är en så otroligt viktig angelägenhet att bekämpa skuggsamhället måste man ju definiera vad det är man menar. Som

vi socialdemokrater ser på skuggsamhället handlar det om slavliknande arbetsvillkor och utnyttjande av människor. Det handlar om människor som hamnar i livsvillkor som gör att de har svårt att försörja sig. Man lever som papperslös och har inte förutsättningar att få en normal tillvaro.

Men detta tillstånd kan också motverka viktiga system vi har i samhället, som att upprätthålla en kollektivavtalsmodell och en arbetsmarknadsmodell. Och i de delarna har jag noterat att Moderaterna aldrig har stått bakom de initiativ som vi socialdemokrater har tagit.

När vi kritiserade Lavalldomen för drygt tio år sedan fanns det ingen kritik från Moderaterna. När vi kritiserade den liberala migrationspolitik som fördes med Miljöpartiet var det som att man inte förstod vad vi talade om. När vi har sagt att rot- och rutavdragen ska innebära att företag ska leva upp till kollektivavtalsliknande villkor för att motverka lönedumping står man inte kritisk. När vi har pekat på kriminalitet i välfärden på grund av avregleringar och privatiseringar är man helt oförberedd att svara på frågor. Detta är centrala ekonomiska frågor för att bekämpa skuggsamhället.

Men det vi talar om i dag är demokrati och kultur. Ett samhälle ska upprätthålla infrastruktur för att det i grunden ska kunna vara ett demokratiskt samhälle med stark yttrandefrihet, med meningsutbyte, för kunskapsförmedling och för kunskap kring läsning.

Jag vet inte om kulturministern har noterat att de allra flesta bibliotekarier i det här landet har undertecknat upprop mot att bli angivare av eventuella papperslösa som kliver in på biblioteken. Det är inte för att de är emot att bekämpa skuggsamhället, utan det handlar om att frångå sin yrkesetik.

Jag vet inte om kulturministern har missat det upprop som har gjorts av sjukvårdspersonal. Vad handlar deras yrkesetik om? Jo, det är att tillgodose människors behov av sjukvård i ett akut läge.

Frågan här handlar om demokrati, kultur och yrkesetik. Vad kommer kulturministern att göra om en utredning kommer fram till att man måste ändra i bibliotekslagen? Angiveri är att frångå principen om att bibliotek är till för alla. Det är i sig en nedmontering av de kulturella friheter vi har i vårt land.

Ser inte kulturministern att den här punkten i Tidöavtalet skulle innebära en förskjutning av de grundläggande principer vi har för att främja läsning, bildning och kunskapsförmedling och för bibliotekariernas yrkesetik i det här landet? Det är de frågor jag ställer mig. Jag tar med förvåning del av att kulturministern inte ser detta utan låter ändamålet helga medlen.

Anf. 43 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Ja, jag håller med Lawen Redar om att man måste veta vad det är man menar när man pratar om skuggsamhället. Laven Redar redogjorde för vad hon ansåg är skuggsamhället. Där sa hon också att ”man lever som papperslös”. Att vara papperslös innebär faktiskt att man har fått ett avslag och inte har rätt att vistas i landet. Man har fått saken prövad enligt demokratins spelregler, och man har fått ett besked från svenska myndigheter.

Demokrati innebär för mig också att beslut ska följas och effektueras, och där har jag svårt att stå bakom principen att man kan leva som papperslös. Kan vi fortfarande kalla oss för en demokrati när vi inte vill effektuera och följa det som svenska myndigheter har utfärdat?

Vad gäller de ömmande värden som ledamoten nämner vill jag säga att det står inskrivet i Tidöavtalet att det finns situationer där en anmälan skulle kunna strida emot just ömmande värden. Där nämns specifikt sjukvården, som Lawen Redar också nämnde. Det är mycket möjligt att det finns fler sådana undantag som bör göras, men vilka de undantagen ska vara måste man få en chans att utreda vidare. Och därför varken ska eller kan jag uttala mig om detta just nu i den här talarstolen. Men att stå bakom den demokratiska principen att myndighetsbeslut ska följas och effektueras och att detta trots allt är ett av demokratins värden hoppas jag verkligen att vi kan enas om i dag.

Anf. 44 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Kulturministern ska veta att jag står bakom ordning och reda i migrationspolitiken. Jag står därmed också bakom att människor som inte ska vistas i Sverige ska lämna landet. Det är inte detta som den här debatten handlar om. Den handlar om hur långt man får använda demokratins infrastruktur för att uppnå det målet och vad det är för land man skapar när kulturarbetare, bibliotekarier och sjukvårdspersonal ska börja ange människor. Dessa yrkesgrupper har egentligen en annan grundläggande förutsättning för sin yrkesetik.

Sjukvårdspersonal har i sin grundläggande yrkesetik att de ska vårda människor. De som arbetar i museiverksamhet eller på bibliotek har demokratin som sin främsta anledning att upprätthålla sin yrkesetik. Det är detta som debatten handlar om.

Jag tycker att det är bra att kulturministern lyfter frågan om ömmande värden och att det också finns med i Tidöavtalet. Det jag ställer mig frågande till är hur kulturministern inte kan vara lyhörd inför att detta med ömmande värden också borde inbegripa kulturella verksamheter i vårt land. Jag menar att vi är på väg mot någonting som är allvarligt om våra kulturella verksamheter och de som arbetar där ska vara ett led i Tidöavtalets ambitioner. De ska arbeta med demokratins principer, yttrandefrihet, kunskapsförmedling och läsning och inte åläggas något annat uppdrag.

Att bekämpa skuggsamhället står jag helt bakom, och detta har jag också arbetat med när jag satt i justitieutskottet 2014–2018. Kulturministern behöver inte betvivla att jag står bakom de principerna. Men som kulturpolitiker är jag ytterst angelägen om att vi inte förändrar förutsättningarna för kulturens infrastruktur till förmån för Tidöavtalet. Låt kulturens olika myndigheter och verksamheter räknas in under de ömmande värdena i den här utredningen!

Anf. 45 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag skulle avslutningsvis ändå vilja betona vikten av att biblioteken har en tydlig roll där de ska vara öppna och tillgängliga för alla. Biblioteken ska fortsatt också kunna värna det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsbildning, kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Detta är centrala frågor för Sverige framöver. Det är också centrala frågor för regeringen framöver, och Tidöavtal-

ets ambition är ju att ta ett helhetsgrepp om de samhällsproblem som Sverige har i dag. Det går inte att plocka ut en del och formalisera en politik för den utifrån helheten, utan Tidöavtalet bygger på att möta de samhällsproblem som Sverige har i dag och hitta sätt att få Sverige på rätt köl igen.

Det är det som vår regering fick ett mandat av väljarna att göra. Det är också det som vi framöver tänker förvalta och försöka göra på bästa sätt. Jag varken kan eller vill föregripa utredningen gällande anmälningsplikten, som kommer att titta närmare på denna fråga. Men jag är övertygad om att vi kan dela synen på vikten av bibliotekens roll i samhället som demokratins pelare även fortsättningsvis.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2022/23:120 om skyddet för kulturutövare som är hbtq-plus

Anf. 46 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Daniel Vencu Velasquez Castro har frågat mig hur regeringen tänker stärka skyddet för hbtq-plus-personer som är kulturutövare och om jag som kulturminister avser att ytterligare vidta åtgärder för att hbtq-plus-personers utövning ska vara säker.

Inledningsvis vill jag understryka att hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter är en mycket angelägen fråga för den här regeringen. I Sverige ska man ha all rätt att vara den man är och också att älska den man vill. Att inte utsättas för diskriminering är en mänsklig rättighet. Förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsöverskridande identitet – eller den typen av diskrimineringspunkter – regleras i diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över att lagen följs.

De nationella kulturpolitiska målen slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. I målen betonas också att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Ett antal myndigheter inom kulturområdet har i dag särskilda uppdrag som ska bidra till att främja konstens frihet och deltagandet i kulturlivet. Ett exempel på det är Konstnärsnämnden, som ska uppmärksamma konstnärers utsatthet för hot, våld och trakasserier. Jag vill också lyfta fram att Statens kulturråd är en av de strategiska myndigheter som på hbtqi-området har utsetts för att utgöra en samlande kraft för ökad kunskap och likvärdigt bemötande och att myndigheten enligt sin instruktion har till uppgift att inom sitt verksamhetsområde också främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Liksom jag gjort i mitt tidigare svar på en fråga från ledamoten (Stärkt skydd för kulturutövare som är hbtq-plus, 2022/23:68) vill jag också poängtera att principen om armlängds avstånd är central för regeringens kulturpolitik. Det framgår av både regeringsförklaringen och Tidöavtalet och även av den tidigare debatten här i dag. För mig som kulturminister är det viktigt att fortsätta arbeta både för värnandet av den principen och för allas lika möjligheter till deltagande i kulturlivet.

Anf. 47 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Jag vill först och främst tacka för svaret från kulturministern, men jag beklagar att svaret inte skiljer sig från det jag fick på min skriftliga fråga. För när jag ställde min fråga var vi i ett annat läge, där sagostunderna hotades med nedläggning i Kalmar och där bibliotekspersonal blivit hotad i Malmö efter en genomförd sagostund med dragqueens.

Sedan dess har Sverigedemokraterna i Trelleborg försökt stoppa sagostunden i kommunen, och under luciafirandet i Bollnäs stoppades ett luciatåg av Sverigedemokraterna för att personen som var lucia identifierade sig som icke-binär.

Jag önskar att vi levde i ett samhälle där människors sexuella läggning, kön eller utseende inte spelade någon roll. Det jag önskar mest av allt är ett samhälle där hbtq-plus-personers blotta existens och närvaro inte upprör, då upprördheten i sin tur leder till att de begränsas i sitt handlingsutrymme. Men så är det uppenbarligen inte i Sverige i dag.

Vi har ett läge där det inte är någon obskyr rörelse som drevar mot kulturutövare som är hbtq-plus, utan det är Sveriges näst största parti – och regeringsunderlagets största parti – som gör detta. Det är högst allvarligt. Jag tror inte att kulturministern inser allvaret i detta. Eller så gör kulturministern det, och då blir detta talande för hur viktiga dessa frågor är för regeringen.

I sitt svar till mig menar kulturministern att ingen ska få diskrimineras i Sverige – det är mycket riktigt. Statsrådet nämnde också diskrimineringslagen. Men det är inget parti i oppositionen som har hotat diskrimineringslagen. Det är snarare ordföranden i justitieutskottet, Richard Jomshof, som har sagt att man vill avskaffa diskrimineringslagen. Det är alltså ingen i oppositionen som motsätter sig den, utan det är det största partiet i regeringsunderlaget.

Ministern hänvisar även till Statens kulturråds uppdrag att på ett samlande vis öka kunskapen om utsattheten för bland annat hbtq-plus-personer och på sådant sätt hindra att detta sker. Trelleborg, Kalmar, Bollnäs, Malmö och Olofström har alla blivit utsatta för Sverigedemokraternas drev. Hur mycket mer kunskap behöver ministern? Det är för mig och andra hbtq-plus-personer i Sverige uppenbart att kulturutövare som är hbtq-plus är särskilt utsatta av regeringens samarbetsparti Sverigedemokraterna.

Gång efter annan lägger Sverigedemokraterna fram förslag och testar idéer som begränsar människors rättigheter, enbart baserat på villfarelser om exempelvis hbtq-plus-personer som cirkulerar i högerextrema kretsar.

Vi hörde alldeles nyligen Jonas Andersson säga att barn påtvingas sexuella företeelser under dessa sagostunder. Men de enda som sexualiserar sagostunderna är Sverigedemokraterna.

Nu får detta reella konsekvenser. Sverige är inte lika fritt i dag. Hbtq-plus-personer känner sig inte skyddade. Vi behöver, särskilt nu, slå vakt om värden som vi tagit för givna och som jag tror att också kulturministern står upp för. Det är oroväckande att ministern och regeringen inte tänker vidta några ytterligare åtgärder för att stärka skyddet för hbtq-plus-personer och att man därtill tonar ned hoten som har kommit.

Därför frågar jag igen om ministern tänker vidta några ytterligare åtgärder för att stärka skyddet för hbtq-plus-personer som är kulturutövare. Eller tänker regeringen och ministern se på medan Sverigedemokraterna drevar på?

Anf. 48 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Det är precis som interpellanten anført i sin interpellation: Auktoritära och antidemokratiska krafter växer på flera håll runt om i världen. I spåren av detta kastas också mörka skuggor av diskriminering mot hbtqi-plus-personer, människor som avviker från det som andra ser som normerande. Denna utveckling blir särskilt allvarlig när dessa tendenser ges uttryck i förtroendevalda politiska företrädares ord och handling.

Jag talar gärna med hög röst och rak rygg om att jag kommer från Bollnäs, i hjärtat av Hälsingland. Men det jag nu vill framföra, fru talman, får mig som Bollnäsbo att skämmas.

För ungefär en månad sedan skulle regionfullmäktige i Gävleborg sammanträda på Bollnäs folkhögskola. Musiklinjen vid skolan skulle arrangera sitt luciafirande, som man gör varje år för de folkvalda politikerna. Strax före framträdandet fick eleverna besked om att den nyvalda sverigedemokratiska ordföranden i regionfullmäktige beslutat att stoppa årets luciafirande, och eleverna släpptes inte in i fullmäktigesalen.

Detta väckte såklart stor undran över vad som föranlett agerandet. Tyvärr förvägrade samma sverigedemokratiska ordförande oppositionen att över huvud taget ställa frågor till presidiet om var luciatåget blivit av. Att förvägra oppositionen att ställa frågor är i sig anmärkningsvärt, men det som borde få håret att resa sig på oss alla är det som senare har framkommit. Anledningen till att eleverna inte släpptes in i salen var att luciatåget enligt Sverigedemokraterna inte uppfyllde kraven på hur ett luciatåg bör vara, då den framlottade lucian, som icke-binär, bröt mot den traditionella könsnormen.

Att förtroendevalda diskriminerar människor utifrån könsöverskridande identitet eller uttryck är allvarligt och på flera plan motsatsen till det demokratiska, fria och öppna samhället.

Givet att denna regering regerar endast med Sverigedemokraternas goda minne väcker det också frågor om hur regeringens och Sverigedemokraternas politik för hbtqi-plus-personers rättigheter ser ut.

Jag har tidigare fört fram denna fråga till ministern i en skriftlig fråga, men ministern svarade då inte riktigt på de frågor som jag ställde. Därför vill jag att ministern svarar här i dag.

Delar ministern samma syn på hbtqi-plus-personer som ministrernas allierade gör? Om hon inte gör det, vilket jag hoppas, vad tänker ministern då göra för att säkra hbtqi-plus-personers rättigheter samt för att förhindra diskriminering av människor som bryter traditionella normer vid såväl kulturutövning som i samhället i stort?

Anf. 49 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Låt mig vara väldigt tydlig. Det är ytterst beklagligt att kulturevenemang ställs in på grund av hot, hat och diskriminering. Det är inte förenligt med de nationella kulturpolitiska mål som fastslagits här i riksdagen och som betonar just att kulturen ska vara dynamisk, utmanande och obunden.

Regeringen fattade i december beslut om regleringsbrevet. I dem gav vi dessutom ett ytterligare uppdrag att utöka antalet hbtqi-strategiska myndigheter, och där inkluderas nu också Forum för levande historia. Det är en myndighet som ligger inom mitt ansvarsområde, och med den finns det därmed tolv strategiska myndigheter på hbtqi-området som har ett särskilt uppdrag att jobba med dessa frågor. Det tycker jag är en tydlig signal om hur denna regering slår vakt om vikten av att vi ska vara lika i samhället oavsett vem och vad vi är.

Hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter är en angelägen fråga för denna regering. Förutom det exempel som jag gav tidigare, Forum för levande historia, har vi också i budgetpropositionen för 2023 tillfört 10 miljoner kronor för arbete för lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer. Detta tillskott på 10 miljoner kronor beräknas även kunna ligga kvar 2024. Dessa pengar syftar till att kunna fullfölja pågående insatser men naturligtvis också möjliggöra för nya.

Jag vill verkligen ta tillfället i akt att påpeka och understryka att detta är en viktig fråga för mig och för regeringen, inte bara för att vi ska kunna få ett land som står på demokratins grund utan där lika rättigheter och möjligheter faktiskt får vara en princip som vi inte behöver ifrågasätta och som vi förhoppningsvis över huvud taget inte ska behöva debattera i framtiden.

Med detta ställningstagande hoppas jag att jag har svarat på frågorna tydligare.

Anf. 50 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Jag tackar för statsrådets svar, men jag är ändå inte nöjd. Om vi pratar om principen om armlängds avstånd menar regeringen att det i Tidöavtalet fastslås att man värnar principen om armlängds avstånd. Men denna arm kan vara olika lång ibland. Den är väldigt kort i Kommun-sverige, där Sverigedemokraterna kan gå in och pilla i vilka verksamheter man får ha. Men den är väldigt lång när det handlar om hur vi ytterligare kan skydda hbtq-plus-personer som är i ett oerhört utsatt läge just nu. Det är någonting som jag tycker att regeringen borde fundera över. Om en princip ska efterlevas måste det göras hela tiden. Här behöver regeringen visa handlingskraft och garantera kulturens fria rum och inte värna om principen enbart när det gynnar regeringssamarbetet.

Hbt-liberaler uttalar sig i dag i Aftonbladet debatt och kräver Sverigedemokraterna på svar om var de står i frågan om hbtq-plus-personers rättigheter. Frågan är berättigad, men den bör även riktas till regeringen.

Jag vill förtydliga att jag inte tror att liberaler och moderater är fientliga mot hbtq-plus-personer. Men Liberalerna och Moderaterna har satt sig i knät på ett parti som i allra högsta grad har visat att de är det. Då är det väl rimligt att regeringen tydligt visar var den står, inte genom skrivningar eller i svar till mig utan i handling.

Under hösten har vi fått ta del av olika sverigedemokratiska uttalanden som: Barn ska inte behöva utstå era sexuella böjelser. Detta framfördes då Drag Queen Story Hour diskuterades. Barn ska alltså inte behöva utstå homosexuella, bisexuella eller transpersoner. Det är anmärkningsvärt.

Upplever inte ministern att detta är allvarliga uttalanden från ledande företrädare i regeringsunderlaget? Sverigedemokraterna bedriver nu ett kulturkrig mot hbtq-plus-communities, där Drag Queen Story Hour bara har blivit ett offer i det pågående slaget. Varför tillåter regeringen Sverige-

demokraterna att göra detta till en stor, politisk strid? Ta ställning och fördöm mycket tydligare de handlingar som har gjorts av Sverigedemokraterna i Kommunsverige! Gör gemensam sak med oss om att det i Sverige inte spelar någon roll vad man identifierar sig som eller vem man älskar. Man får vara dragqueen och läsa sagor för barn. Vi kan göra gemensam sak genom att låta alla barn få förutsättningar att utvecklas till fria och tänkande människor med tryggheten att vi vuxna står på deras sida.

Om en dragqueen kan få två av tio barn att känna modet att inte leva i förnekelse eller undångömda till följd av sexuell läggning eller könsidentitet, är detta då inte värt det? Senast i dag rapporterades det om en 13-årig pojke i Frankrike som tagit livet av sig till följd av homofobisk mobbning.

Det är ändå mer värt att göra gemensam sak med oss än att dansa efter Sverigedemokraternas väldigt förlegade pipa.

Jag hoppas att jag kan få ett tydligare svar från kulturministern om vad man avser att göra för att vidta ytterligare åtgärder för att skydda hbtq-plus-personer och framför allt kulturutövare i detta oerhört allvarliga läge.

Anf. 51 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för ett mycket bra svar.

Jag vill såklart återvända hem till Bollnäs och vår fantastiska folkhögskola. Det har vid det här laget rapporterats om denna händelse i snart sagt alla nationella medier. Vid mina kontakter med folkhögskolan bekräftas det också att både elever och lärare upplever obehag av detta tydliga ställningstagande mot människor som bryter traditionella normer.

Kulturministerns partikamrat, den nytitillträdde moderata ordföranden i regionstyrelsen, uttalade efter händelsen att han inte kunde ha några synpunkter på vilka bevekelsegrunder som ordföranden hade för detta ställningstagande. Det är ett ganska anmärkningsvärt uttalande. Vi är många som har oroats över att det skulle vara den nya moderata hållningen till hbtqi-plus-personers rättigheter. Därför är jag väldigt glad över att ministern här i dag är tydlig, och jag vill verkligen tacka ministern för det.

Men precis som interpellanten anför i sin interpellation blir det också tydligt att ministerns ord om att försvara hbtq-plus-personers rättigheter riskerar att eka tomt så länge som det är Sverigedemokraterna som sätter den faktiska politiken för regeringen.

Om ministern menar allvar med det som hon uttrycker, vilket jag tror att hon gör, vad tänker ministern då göra för att hantera företrädarna i sitt eget regeringsunderlag och säkra hbtqi-plus-personers rättigheter och förhindra att förtroendevalda politiker diskriminerar människor som bryter traditionella normer?

Anf. 52 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag vet, ärligt talat, inte om jag kan vara så mycket tydligare än vad jag har varit i denna talarstol i dag. Det är nästan så att jag ibland undrar om micken har varit på eller inte och om det har hörts vad jag har sagt.

Det är oerhört viktigt att understryka att denna regering står bakom hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter, och det är en angelägen fråga för regeringen. De satsningar som jag nämnde tidigare är satsningar som har gjorts i budgetpropositionen för 2023. Men det är naturligtvis inte de enda satsningarna, utan vi kommer fortsatt att jobba med denna fråga.

Frågan som rör övergripande insatser för lika rätt och möjligheter för både hbtqi-personer och andra måste jag dock ändå hänvisa till Arbetsmarknadsdepartementet och det ansvariga statsrådet Paulina Brandberg. Det är hon som har det övergripande ansvaret, och jag tror att hon skulle bli glad för en fråga som gav henne möjlighet att redogöra för de insatser som görs i dessa frågor inom ramen för hennes departement.

Vad gäller kulturutövares möjlighet att fortsätta det demokratiska samtalet och möjligheten för hbtqi-personer att fortsätta utöva kultur tror jag inte att det längre råder någon tvekan, vare sig utifrån den här debatten eller utifrån de interpellationsdebatter vi hade tidigare. Här är det två principer som är vägledande: Vi kommer aldrig att acceptera hot och hat, och vi kommer alltid att stå upp för principen om armlängds avstånd. Det gäller den här regeringen och mig som kulturminister, och vi kommer att göra det alldeles oavsett.

Anf. 53 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Jag vill också vara tydlig: Jag tvivlar inte på liberaler eller moderater – och det har jag väl även skrivit i mina interpellationer – men Tidöavtalets princip om armlängds avstånd och hbtq-plus-personers rättigheter och fria kulturutrymme är ju hotade av det största partiet i regeringsunderlaget. Det verkar inte vara lika viktigt som exempelvis migrationspolitiken, där man gör allt för att överenskommelsen ska hållas. Det är någonting som regeringen borde fundera på.

Så här är det: År 2017 ville SD att Svenska kyrkan skulle utreda vilka negativa tendenser priderörelsen har, med argumentet att det finns ett uttalat mål att uppfostra barn till bisexualitet och att det sker på bred front. År 2021 avstod Sverigedemokraterna från att rösta om att samkönat äktenskap ska erkännas i hela EU – och år 2022 stoppade Sverigedemokraterna sagostunder för barn för att de leds av dragqueens.

Det här är alltså inget nytt fenomen, utan så här har man jobbat år efter år sedan man kom in i svensk politik. Ser inte ministern att hbtq-plus-personer är särskilt utsatta av Moderaternas samarbetsparti? Tycker inte ministern att ytterligare åtgärder behövs för att stärka skyddet för kulturutövare som just nu är särskilt utsatta av – jag upprepar – regeringens samarbetsparti? Det handlar alltså inte om någon obskyr rörelse.

Bibliotekspersonal har blivit hotade, men Parisa Liljestränd tycker att tillräckligt görs även om hon ser allvarligt på frågan. SD ställer in sagostunder och luciatåg, men Parisa Liljestränd tycker att alla Tidöpartier värnar principen om armlängds avstånd och hbtq-plus-personers rättigheter. Kulturutövare som är hbtq-plus vittnar om en ökad hotbild. Nu måste regeringen vakna. Ursäkta uttrycket, men det här är för dåligt! Nu behöver regeringen svara. Hbtq-plus-personers trygghet är hotad. Vad tänker regeringen göra åt saken?

Sverigedemokraterna utgör ett av de största hoten mot människors rätt att leva fria liv. Förlegade och konservativa idéer om att homosexualitet och transpersoner är sexuella avvikelser hör inte hemma i Sverige. Regeringen behöver visa handlingskraft.

Anf. 54 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):
Fru talman! Om jag inte redan har varit tydlig nog ska jag försöka vara det nu.

Hot och hat kan aldrig accepteras. Det hör inte hemma i ett demokratiskt land, och det hör inte hemma i Sverige. Ledamoten säger att jag lever i en annan dimension där jag säger en sak och andra säger annat. Jag tycker ändå att jag i den här interpellationsdebatten har givit exempel på regeringens politik och att vi redan i budgeten för 2023 har tagit steg i riktning mot att stärka hbtqi-personers skydd och deras rätt att leva fritt i Sverige. Det är första steg som har tagits i en första budget i början av en mandatperiod, och mer kommer. Det här *är* en prioriterad fråga för regeringen.

Avslutningsvis vill jag ta tillfället i akt att tacka både för den skriftliga frågan och för den här interpellationsdebatten, som Daniel Vencu Velasquez Castro har möjliggjort. Det är viktigt att fortsätta lyfta och synliggöra den här frågan. Jag tror absolut att vi ska ta varandra i hand, för här finns det inga motsättningar utan bara möjligheter. Det finns möjligheter för alla oss som bor i Sverige att skapa ett friare samhälle tillsammans.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2022/23:129 om fri entré och Nationalmuseum

Anf. 55 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Louise Thunström har frågat mig hur jag avser att främja tillgängligheten till våra gemensamma museisamlingar och vårt kulturarv. Vidare har Louise Thunström frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av Nationalmuseums förändrade förutsättningar.

Jag vill inledningsvis betona att kulturen, kulturarvet och kunskap om vår gemensamma historia utgör grunden för vår kollektiva identitet och har en viktig roll att spela när det gäller bildning, integration och demokrati. Möten med det gemensamma kulturarvet ökar vår förståelse för varandra och skapar på så sätt också sammanhang.

Museerna är samhällsviktiga institutioner. De bidrar till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Museerna ger skolan och civilsamhället ytterligare möjligheter till lärande och medskapande. Det är därför viktigt att museerna är tillgängliga och arbetar aktivt för att vidga sina målgrupper och nå nya besökare även om regeringen inte längre subventionerar museibesök för alla.

Riksrevisionen konstaterade 2019 i rapporten *Fri entré till statliga museer* att reformen har påverkat museernas förmåga att utföra sina huvuduppgifter och förändrat förutsättningarna för museerna att finansiera sina verksamheter, vilket på sikt kan medföra risker för kvaliteten i museernas verksamhet. I rapporten påpekar Riksrevisionen vidare att fri entré-reformen har skapat finansiella svårigheter för vissa museer.

Mot bakgrund av bland annat Riksrevisionens rapport är regeringens bedömning att reformen länge har varit underfinansierad och att det helt enkelt inte hade varit en rimlig prioritering av skattemedel att förlänga och även förstärka reformen i en tid då Sveriges ekonomi är så pass ansträngd.

För att svara på frågan hur jag avser att främja tillgängligheten till våra gemensamma museisamlingar och vårt kulturarv vill jag återknyta till inledningen och återigen betona regeringens syn på vikten av kultur och kunskap om det gemensamma kulturarvet även vad gäller samhällsprocesser som bildning, integration och demokrati. Regeringen prioriterar därför att fortsatt möjliggöra den yngre publikens tillgång till detta genom att behålla fri entré för barn och unga under 19 år.

Gällande Nationalmuseums förändrade förutsättningar följer Kulturdepartementet deras och de andra statliga museernas ekonomi noga under hela året. Kulturdepartementet för även dialog med företrädare för samtliga museer. De statliga museer som ingick i fri entré-reformen, däribland Nationalmuseum, har alltid haft möjlighet att ta inträdesavgifter för de tillfälliga utställningarna, vilket innebär att de flesta är rustade för att ta betalt. Museerna har också varit medvetna om att reformen är tidsbegränsad och att den skulle löpa ut vid årsskiftet 2022/23 och har därför haft möjlighet att förbereda för en förändring.

Nationalmuseum har liksom andra myndigheter under regeringen ansvar för sin verksamhet och organisation inom befintliga finansiella ramar. Förutsättningarna för det arbetet ges i instruktion och årliga regleringsbrev.

Regeringen bedömer att det är viktigt att följa upp och analysera konsekvenserna av att fri entré-reformen avskaffas. För att få en samlad bild och ett kunskapsunderlag avseende konsekvenserna har regeringen också gett de museer som har haft fri entré i uppdrag att redovisa utvecklingen av sitt arbete med att utvidga sina målgrupper. Det underlaget ser jag verkligen fram emot att ta del av.

Jag har fullt förtroende för att de statliga museerna, utifrån nuvarande förutsättningar, kommer att fortsätta sitt fina och strategiska arbete med att erbjuda utställningar med hög kvalitet och även med att nå nya målgrupper.

Anf. 56 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringen införde fri entré på de statliga museerna för första gången 2005. Ambitionen var att tillgängliggöra våra gemensamt ägda museisamlingar för fler. Denna reform blev lyckad; museernas besöksantal ökade kraftigt. Den borgerliga regering som tillträdde 2006 avskaffade sedan den fria entrén, och antalet besökare sjönk.

År 2016 införde den socialdemokratiskt ledda regeringen återigen fri entré på 18 statliga museer, och återigen blev det en lyckad satsning. I den budget som de högerkonservativa nu har beslutat om slopas detta dock än en gång.

Fru talman! Detta sker i en tid då kulturen fortfarande lider av sviterna efter pandemin och då inflation, elpriser och lågkonjunktur förändrar människors livsvillkor och beteenden. Ett museibesök är definitivt ingenting som prioriteras bland landets barnfamiljer eller pensionärer i vinter. Dessutom har museerna blivit dubbelt bestraffade i de högerkonservativas budget, eftersom även återstartsstödet till kulturen har försvunnit.

För nya och ovana besöksgrupper, för barnfamiljer och för dem som inte har ekonomisk möjlighet att prioritera ett museibesök har fri entréreformen gjort skillnad. Trösklarna har sänkts. Möjligheten att slinka in på ett museum – om så bara för en liten stund, för att komma tillbaka inom en snar framtid för ytterligare ett besök – är något som har varit uppskattat och som har möjliggjort fler besök, framför allt av ovana museibesökare.

Regeringens och Sverigedemokraternas slopande av fri entré på statliga museer har också gjort att museerna nu har tvingats till kraftfulla åtgärder. Nationalmuseum meddelade före jul att man tvingas hålla stängt ytterligare en veckodag samt att planerade utställningar skjuts på framtiden. Bland annat gäller detta den regionala verksamheten i Östersund.

Med anledning av det anförda vill jag återigen fråga kulturministern hur hon avser att mer konkret främja tillgängligheten till vårt gemensamma kulturarv i de tuffa tider som vi nu befinner oss i. Kulturministern och jag är ju överens om att kulturen är väldigt viktig. Avser ministern att vidta några konkreta åtgärder med anledning av Nationalmuseums och andra museers förändrade förutsättningar?

Anf. 57 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! I samband med den högerkonservativa regeringens budgetpresentation kommenterade kulturministern återinförandet av entréavgifter på statliga museer genom att säga att hon är van vid att museer säljer biljetter. Hon sa också att hon inte har något emot detta – tvärtom. Samtidigt har kulturministern i ett flertal intervjuer hävdat att hon brinner för en välfungerande integration, där den svenska kulturen har en viktig roll.

Det talas om att brinna för detta, men sekunden senare dras mattan undan för det som i verkligheten sänker trösklar, främjar integration och möjliggör kunskap och bildning om svensk historia och det svenska konst- och kulturarvet.

Enligt Riksrevisionens granskning har införandet av den fria entrén inneburit att man lyckats nå ut till besökare som annars aldrig hade besökt museiverksamheterna. Museerna har också kunnat arbeta aktivt för att museiovana grupper ska hitta till verksamheterna och deras utställningar.

Vi som är frekventa besökare av statliga museer vet ju att publiksammansättningen har kommit att förändras sedan den fria entrén infördes. Nu sitter unga människor och diskuterar vad det är som de ser. Nu sitter grupper som kanske inte nödvändigtvis rör sig i Stockholms innerstad på plats för att diskutera. Vad handlar egentligen den här historien om? Vad är det för sedvänja? Vad är det för kultur?

Att museerna nu bygger upp entrésystem och spärrar och ska påbörja kontroll av biljetter motverkar hela ambitionen att sänka trösklar och tillgängliggöra svensk kultur. Medan kulturministern försvarar sig med argumentet att barn och unga även fortsättningsvis kan besöka museer avgiftsfritt vet vi socialdemokrater att det kommer att bli ett betydande bortfall av besökare. Barn besöker ju vanligen museer med sina föräldrar eller med skolpersonal; de går sällan till museer själva.

Denna reform handlar om att underlätta för barnfamiljer, oberoende av ekonomiska förhållanden, att tillsammans ta del av kulturella verksamheter, bildning och kunskaper om det svenska samhället.

De statliga museerna räknar nu med ett besöksbortfall på hela 30 procent, samtidigt som kulturen fortfarande lider av sviterna efter pandemin. Inflation, höjda elpriser och en stundande lågkonjunktur förändrar dessutom människors livsvillkor, vilket gör att man kanske inte har råd att lägga vad det nu blir – kanske över en hundralapp – på att kunna ta sig in och se museernas utställningar och verksamheter.

Detta gör att museerna inte heller kan kompensera för de kostnader som det inneburit att ha fri entré. Nu är situationen sådan att man ska ställa upp kassor och ha entréavgift, men med anledning av inflationen och den svåra ekonomiska situationen för barnfamiljer kommer faktiskt inte tillräckligt många barnfamiljer eller vuxna människor att besöka museiverksamheterna. Detta har tvingat Nationalmuseum att hålla stängt fler dagar än en.

Det finns inte någon kompensationspolitik för det som man nu kritiserar i talarstolen eller för den rådande ekonomiska situationen. Vi kommer alltså att ha en utveckling där museerna stänger sin verksamhet inte bara en utan flera dagar i veckan.

Jag är ytterst bekymrad över den ambition som kulturministern säger sig ha. Man vill stärka svensk integration och nå ut till de grupper som kanske står längst ifrån svensk kultur, men det man gör med denna typ av borttagande av fri entré är att begränsa förutsättningarna för de människor som står längst ifrån kulturen och dess verksamheter. Det är de som främst skulle kunna främjas av att få tillgång till dessa. Man omöjliggör tillträde till verksamheterna.

Kulturministerns regering har valt att prioritera att över 12 miljarder ska gå till att höginkomsttagare ska undgå den statliga inkomstskatten. Man låter barnfamiljerna betala för denna högerpolitik. Varför gör man den prioriteringen?

Anf. 58 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag vill än en gång säga att fri entré-reformen redan av den tidigare regeringen var planerad att löpa ut vid årsskiftet. Stöd för att inte förlänga denna reform finns bland annat i rapporter och utvärderingar som har gjorts av reformen. Jag har tidigare nämnt Riksrevisionens rapport om fri entré, där det framgår att reformen har förändrat förutsättningarna för museerna att finansiera sina verksamheter. Av rapporten framgår att reformen för vissa museer till och med har skapat finansiella svårigheter. Museerna har inte fått en kompensationsnivå som har matchat antalet besökare.

Vi har också tittat på besöksstatistik vid de centrala myndigheterna som har tagits fram av Myndigheten för kulturanalys. Statistiken visar att de statliga museerna attraherar besökare från hela landet och även internationella besökare men att det finns en tendens att de museer som ligger i Stockholm också har ett övervägande antal besökare från närområdet. Låt mig ta Nationalmuseum som exempel. Här visar statistiken att 70 procent av besökarna under 2021 var från Stockholms stad, Stockholms län och andra länder.

Regeringens bedömning är därför att fri entré-reformen inte bara var underfinansierad och att museerna inte fick en adekvat ersättning från staten för att ha fri entré utan också att reformen inte nådde en tillräckligt stor del av befolkningen.

Det är helt enkelt inte rimligt i ljuset av det ekonomiska läge Sverige befinner sig i att staten ska finansiera fria museibesök för framför allt stockholmare och utländska turister.

Museerna väljer att hantera detta på olika sätt. Jag är helt säker på att våra nio myndigheter som tillsammans driver 23 olika statliga museer gör kloka val och fattar kloka beslut utifrån sina finansiella ramar. Jag kan försäkra ledamoten om att Kulturdepartementet följer samtliga myndigheters ekonomi under hela året och att vi också har kontinuerliga samtal med deras företrädare.

Men återigen: Det svåra ekonomiska läge som Sverige befinner sig i befinner vi oss i tillsammans hela samhället, även kulturlivet. Vi måste anpassa oss till de förutsättningar som råder.

Det är varje myndighets ledning som ansvarar för verksamheten inför regeringen och som ska se till att myndigheten också hushållar med statens medel. Jag har därför ingen särskild kommentar till att Nationalmuseum väljer att ha stängt två dagar i veckan. Det är inte upp till mig som statsråd att kommentera enskilda myndigheters beslut. Om en myndighetschef beslutar att hålla ett museum stängt en eller flera dagar utgår jag från att det är ett välgrundat och nödvändigt beslut. Myndigheterna måste själva prioritera och komma fram till de bästa lösningarna. Det finns även exempel på museer som inför fri entré vissa dagar som ett resultat av detta. Det finns alltså olika sätt att hantera detta på.

Anf. 59 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Fru talman! Jag delar inte kulturministerns analys av Riksrevisionens rapport. Den handlar inte om huruvida fri entré är bra eller dåligt utan om på vilket sätt staten har följt upp reformen och skapat förutsättningar för museerna att genomföra den.

Förutom de statliga museerna i Stockholm har vi Marinmuseum i Karlskrona, Järnvägmuseet i Gävle, Skoklosters slott i Håbo kommun, Världskulturmuseet i Göteborg och Flygvapenmuseum i Linköping. Men ja, de flesta statliga museer ligger i Stockholm, vilket också utgör en spegling av vår historiska utveckling. Med sina 2,4 miljoner invånare i länet och 15,2 miljoner gästnätter på hotell och vandrarhem är det förstås också den folktätaste regionen i landet.

Det är möjligt att utländska turister gynnas, men det är i första hand svenska turister som gästar Stockholm och då kan ta del av de för landet gemensamma samlingarna.

Fru talman! Vårt gemensamma kulturarv tillhör oss alla och ska vara fritt och tillgängligt för alla. Det är Socialdemokraternas grundläggande utgångspunkt i diskussionen om fri entré. Vi lever i en tid då kulturen blir alltmer viktig och museernas viktiga uppdrag att främja kulturupplevelser, kunskap och fri åsiktsbildning inte nog kan betonas. För oss socialdemokrater är en stark drivkraft att genom kulturen öka bildningen hos befolkningen för att åstadkomma ett demokratiskt samhälle. Upplysta och bildade människor kan ta makten i egna händer och vägra acceptera en underordnande struktur.

Vi socialdemokrater menar att statens museer, våra gemensamt ägda kunskapsinstitutioner, ska vara öppna och inbjudande verksamheter för alla. Museerna ska utifrån sina ämnesområden som sagt främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Detta är en del av vårt gemensam-

ma kulturarv i Sverige som människor av demokratiska skäl ska ha tillgång till. Med fri entré sänker vi trösklarna för fler besökare och för nya grupper, och med fri entré talar vi också om att kulturarvet ägs av oss alla.

Politik handlar om att subventionera, prioritera och satsa på det man anser gör gott för ett samhälle. Nuvarande regering och Sverigedemokraterna prioriterar sänkt skatt för dem som tjänar mest. Socialdemokraterna prioriterar i stället mer pengar till välfärden, fri entré till statliga museer och mer pengar till kommunernas kulturskolor.

På vilket sätt har högerpartierna skapat en rättvis tillgång till den kultur de säger sig värna så varmt?

Anf. 60 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Detta måste väl ändå anses vara ett misslyckande för kulturministern. Man drar bort 100 miljoner, brödsmulor i en stor statlig budget, och det har fått som konsekvens att museerna står inför en svår ekonomisk situation och riskerar att tvingas stänga verksamheten flera dagar i veckan. Museer brukar hålla stängt på måndagar, men nu blir det kanske även tisdag och onsdag. Tillgängliggörandet av konst och kulturarv begränsas i och med att man inte klarar av att hålla öppet.

Barnfamiljer kommer inte att prioritera köp av museibiljetter, för det går inte i den ekonomiska situation som råder. Kulturministern uttryckte detta väl: Det är en tuff tid, och då måste man prioritera.

Jag kan konstatera att 12 miljarder prioriterades för att höginkomsttagare ska undgå den statliga inkomstskatten på 20 procent. Denna utgiftsprioritering var en av de största högerpartierna lade fram i budgeten. I relation till det är 100 miljoner ingenting, men det hade möjliggjort de samtal vi vill ska äga rum i samhället och möjliggjort för nyanlända människor att ta del av svensk konst och kultur samt av svensk sedvänja som har byggt upp ett av världens mest demokratiska samhällen.

Att tillgängliggöra konst, kultur och svenskt kulturarv borde vara av hög prioritet för en kulturminister. Vi borde snarare debattera vad vi kan göra för att främja fri entré på fler museer.

I den socialdemokratiska kulturpolitikens program framgår det att vi vill utveckla denna diskussion till att även omfatta läns museerna och se på förutsättningarna att ta reformen vidare. I vår nuvarande skuggbudget har vi också behövt prioritera, men vi har lagt 100 miljoner på att behålla fri entré på statliga museer.

Jag beklagar att nuvarande politik innebär att man stänger ned denna möjlighet, höjer trösklarna och omöjliggör för fler människor att ta del av svensk konst och kultur och framför allt det svenska kulturarvet.

Anf. 61 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Det är viktigt att följa upp och analysera konsekvenserna av fri entré-reformen och av att den upphör. Myndigheten för kulturanalys kommer under våren att publicera en fördjupad studie om reformen, och den ser jag fram emot att ta del av.

Regeringen har även gett samtliga museimyndigheter i uppdrag att redovisa utvecklingen av sitt arbete med att utvidga målgrupper och nå nya besökare. Det kommer att ge regeringen ett värdefullt kunskapsunderlag inför framtida beslutsprocesser.

Vi ser arbetet med att nå nya målgrupper som prioriterat och som frikopplat från frågan om fri entré.

På de socialdemokratiska ledamöterna låter det nästan som om regeringen ska stänga alla våra museer för gott. Så är alltså inte fallet. Vi bevarar fri entré för barn och unga och barns och ungas möjlighet och rätt att ta del av vårt kulturarv. Vi tycker att det, givet den ekonomiska situationen i Sverige, är rimligt att vuxna människor köper sin egen museibiljett. Jag vill vara tydlig med det.

Det jag däremot ser är att det faktiskt finns både fler och starkare hinder än entréavgiften för museibesök för den som är ovan. Våra statliga museer har många kvalitativa utställningar som fortsatt kommer att dra många besökare oavsett om det är fri entré eller inte. Det är jag övertygad om. Men jag tror att det är oerhört viktigt att vi jobbar med att möjliggöra öppenheten även för nya och ovana museibesökare. Där tror jag att vi behöver vara innovativa, och jag är övertygad om att våra myndigheter kommer att kunna återkomma både med förslag och med hur de implementerar den nya styrningen kring nya målgrupper i sin verksamhet. Det ser jag fram emot att ta del av.

Det är viktigt för regeringen att föra en ekonomisk politik som är hållbar. Men det är också viktigt för regeringen att värna framför allt den yngre publikens tillgång till museerna. Fri entré behålls för barn och unga under 19 år, vilket möjliggör skolbesök och naturligtvis underlättar för familjer att besöka våra samlingar gemensamt.

Återigen: Förslaget är alltså inte att vi ska stänga våra museer, vilket man lätt kan få uppfattningen om, utan förslaget är att vi tycker att det givet den ekonomiska situationen i Sverige i dag är rimligt att vuxna och framför allt vana museibesökare betalar för sin egen biljett.

Anf. 62 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Fru talman! Debatten kring fri entré-reformen förefaller visa på gamla och ganska djupt ideologiska skillnader.

Det traditionella museet, så som det utvecklades i Europa, var ursprungligen en institution som var direkt utformad att begränsa tillträde för alla dem som inte tillhörde den privilegierade klassen.

Vi socialdemokrater vill att satsningen på fri entré på våra museer permanentas och förstärks så att den på sikt även ska komma att gälla de regionala museerna.

Ska det verkligen behöva vara så att museerna återigen ska bli en exklusiv plats för några få, i stället för en öppen plats för alla?

Anf. 63 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag är som sagt kulturminister i en regering som tar ansvar för Sverige i ekonomiskt svåra tider. Det innebär att göra tuffa men nödvändiga prioriteringar, och en sådan prioritering var beslutet att inte förlänga reformen med fri entré för vuxna utan att välja att prioritera barn och unga.

Jag är också kulturminister i en regering som värnar våra museer och medborgarnas tillgång till dem. Våra museer bidrar till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturopplevelser och fri åsiktsbildning. I museilagens 7 § står det att ”utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara tillgänglig för alla och anpassad till använ-

darnas olika förutsättningar”. Tillgängliga för alla – därför är det av yttersta vikt att alla museer arbetar med att utvidga sina målgrupper och nå nya besökare. Det är även av största betydelse att museerna själva avgör på vilket sätt detta ska göras. Ingen vet det bättre än museiprofessionen. Jag har fullt förtroende för att de berörda museerna klarar av att anpassa sig till de förändrade ekonomiska förutsättningarna, och jag ser fram emot att följa deras fortsatta viktiga arbete med att göra vårt kulturarv tillgängligt för gamla och nya besökare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2022/23:46 Ny mervärdesskattelag

2022/23:47 Några frågor om försäkring och tjänstepension

§ 11 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 13 januari

2022/23:139 Läkemedelsleveranser i glesbygd

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 januari

2022/23:227 Bra arbetsmiljö för alla

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2022/23:228 Återvinning av plast

av *Andrea Andersson Tay* (V)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

2022/23:229 Postnord och visselblåsarfunktionen

av *Kadir Kasirga* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:230 Järnvägen Göteborg–Borås

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

Prot. 2022/23:46

17 januari

Svar på

interpellationer

Prot. 2022/23:46
17 januari

2022/23:231 Den svenska försörjningsberedskapen

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2022/23:232 Plan- och bygglagens konsekvenser för hästföretagare

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 16 januari

2022/23:233 Nationella åtgärder med anledning av höjda avgifter i kollektivtrafiken

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 16 januari

2022/23:221 Möjligheten att frånträda förhandsavtal vid väsentligt höjd avgift

av *Angelica Lundberg* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.55.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till och med § 7 anf. 45 (delvis)
och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 3 Svar på interpellation 2022/23:40 om diskriminering i skolvalet	2
Anf. 1 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	2
Anf. 2 LINUS SKÖLD (S)	3
Anf. 3 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	4
Anf. 4 LINUS SKÖLD (S)	4
Anf. 5 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	5
Anf. 6 LINUS SKÖLD (S)	6
Anf. 7 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	6
§ 4 Svar på interpellation 2022/23:79 om barnbidrag	7
Anf. 8 Statsrådet ANNA TENJE (M)	7
Anf. 9 MIKAEL DAMBERG (S)	8
Anf. 10 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	9
Anf. 11 Statsrådet ANNA TENJE (M)	9
Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (S)	10
Anf. 13 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	11
Anf. 14 Statsrådet ANNA TENJE (M)	11
Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (S)	12
Anf. 16 Statsrådet ANNA TENJE (M)	13
§ 5 Svar på interpellation 2022/23:93 om sänkta anslag för skydd av skog	13
Anf. 17 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	13
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP)	14
Anf. 19 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	15
Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP)	16
Anf. 21 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	17
Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP)	17
Anf. 23 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	18
§ 6 Svar på interpellation 2022/23:118 om hat och hot på bibliotek	18
Anf. 24 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	18
Anf. 25 LAWEN REDAR (S)	19
Anf. 26 AMANDA LIND (MP)	20
Anf. 27 JONAS ANDERSSON (SD)	21
Anf. 28 LEONID YURKOVSKIY (SD)	22
Anf. 29 LINUS SKÖLD (S)	22
Anf. 30 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	22
Anf. 31 LAWEN REDAR (S)	23
Anf. 32 AMANDA LIND (MP)	24
Anf. 33 JONAS ANDERSSON (SD)	25
Anf. 34 LEONID YURKOVSKIY (SD)	25
Anf. 35 LINUS SKÖLD (S)	26
Anf. 36 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	26
Anf. 37 LAWEN REDAR (S)	27
Anf. 38 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	27

§ 7 Svar på interpellation 2022/23:119 om Tidöavtalet och anmälningsplikt på folkbibliotek.....	28
Anf. 39 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	28
Anf. 40 LAWEN REDAR (S).....	28
Anf. 41 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	29
Anf. 42 LAWEN REDAR (S).....	29
Anf. 43 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	30
Anf. 44 LAWEN REDAR (S).....	31
Anf. 45 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	31
§ 8 Svar på interpellation 2022/23:120 om skyddet för kulturutövare som är hbtq-plus	32
Anf. 46 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	32
Anf. 47 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	33
Anf. 48 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	34
Anf. 49 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	34
Anf. 50 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	35
Anf. 51 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	36
Anf. 52 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	36
Anf. 53 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	37
Anf. 54 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	38
§ 9 Svar på interpellation 2022/23:129 om fri entré och Nationalmuseum	38
Anf. 55 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	38
Anf. 56 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	39
Anf. 57 LAWEN REDAR (S).....	40
Anf. 58 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	41
Anf. 59 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	42
Anf. 60 LAWEN REDAR (S).....	43
Anf. 61 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	43
Anf. 62 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	44
Anf. 63 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	44
§ 10 Bordläggning.....	45
§ 11 Anmälan om interpellation.....	45
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	46
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 15.55.	46